

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

NÁRODNÍ
TECHNICKÉ
MUZEUM

Výroční zpráva za rok 2004

Kostelní 42, 170 00 Praha 7
<http://www.ntm.cz>

OBSAH

1. Slovo na úvod	5
2. Poděkování	7
3. Stavební úpravy	9
3.1 Rekonstrukce hlavní budovy Národního technického muzea	9
3.2 Depozitář v Čelákovících	10
4. Sbírky	11
4.1 Konzervování a restaurování sbírkových předmětů	11
4.2 Významné restaurátorské, konzervátorské a renovační počiny	11
4.3 Vysoušení zamražených archiválií	13
4.4 Sbírkotvorná činnost NTM roku 2004 v číslech	14
4.5 Významné akvizice do sbírkového fondu muzea	14
4.5.1 Významné přírůstky získané díky programu ISO	15
4.5.2 Koupě	18
4.5.3 Sponzoři a dary	19
4.5.4 Přírůstky archivu	20
4.5.5 Přírůstky knihovny	20
4.6 Digitalizace sbírek	20
4.6.1 Digitalizace poškozených a ohrožených 2D sbírek	20
4.6.2 Evidenční systém pro správu sbírek	20
5. Badatelská střediska	23
5.1 Knihovna	23
5.2 Archiv	23
5.3 Mediatéka	23
6. Vědecká a výzkumná činnost, granty	25
6.1 Institucionální podpora vědy a výzkumu	25
6.2 Účelové podpory vědy a výzkumu	25
6.2.1 Zpřístupnění mimoformátového katalogu knihovny Národního technického muzea v rámci programu Visk 5 – Retrokon	25
6.2.2 Sběrka rukopisných vzpomínek v Archivu NTM	25
6.2.3 World View Network – Formování pohledu na svět	26
6.2.4 SCALEX – virtuální muzeum	26
6.2.5 Osvětlení ve sbírkách NTM	26
6.3 Dílčí práce a studie	27
6.3.1 Irena Laboutková: Česká umělecká litina v 19. století	27
7. Konference, semináře, pedagogická činnost	29
7.1 NTM je hlavní pořadatel	29
7.2 Účast pracovníků NTM na konferencích	30
7.3 Pedagogická činnost pracovníků muzea	31
7.4 Programy pro školy	32

8. Ediční a publikační činnost	33
8.1 Ediční činnost Národního technického muzea	33
8.2 Publikační činnost pracovníků muzea	33
9. Prezentace	41
9.1 Železniční muzeum NTM	41
9.2 Krátkodobé výstavy	41
9.2.1 Výstavy z vlastních sbírek	41
9.2.1.1 JMENOVCI MEZINÁRODNÍCH JEDNOTEK	41
9.2.1.2 100 LET MOTOCYKLŮ HARLEY-DAVIDSON	42
9.2.1.3 100 LET ČINNOSTI NADACE NADÁNÍ JOSEFA, MARIE A ZDEŇKY HLÁVKOVÝCH	42
9.2.1.4 JIŘÍ BOUDA – ŽELEZNICE	42
9.2.1.5 ŽEHLIČKA	43
9.2.1.6 VILA TUGENDHAT	43
9.2.2 Převzaté výstavy jiných institucí	43
9.2.2.1 VÝZKUM SLUNEČNÍ SOUSTAVY	43
9.2.2.2 10 LET EKOLOGICKY ŠETRNÉHO VÝROBKU V ČR	44
9.2.2.3 MAPY VČERA A DNES, 50 LET KARTOGRAFIE PRAHA 1954 – 2004	44
9.2.2.4 ARCHITEKTURA PODÉL AMERICKÝCH DÁLNIC	44
9.2.2.5 CONCEPT CAR ŠKODA ENVE	44
9.2.3 Výstavy NTM zapůjčené k prezentaci v jiných institucích	44
9.2.3.1 DESIGN ČESKOSLOVENSKÝCH ELEKTROSPOTŘEBIČŮ 1950 – 1980	44
9.2.3.2 OTAKAR DIBLÍK [DESIGNER]	44
9.2.3.3 HISTORIE ELEKTROTECHNIKY	45
9.3 Spolupořadatelství NTM na výstavních akcích jiných institucí	45
9.4 Zápůjčky na výstavy a akce jiných tuzemských institucí	45
9.5 Významné zápůjčky na výstavy zahraničních institucí	45
9.6 Sbírkové předměty v pohybu	46
10. Další programové a prezentační aktivity	49
10.1 Akce pro návštěvníky	49
10.2 Spolupráce se sdělovacími prostředky	51
11. Multimediální studio	53
12. Návštěvnost	55
13. Ekonomika a majetek	57
13.1 Objekty ve správě muzea	57
13.2 Ekonomika a hospodaření	57
13.3 Výpis hlavních účetních položek z uzávěrky za účetní období 2004	58
14. Zaměstnanci muzea v roce 2004	61
15. Činnost pracoviště zajišťujícího působnost zákona č. 71/1994 Sb.	65
16. Výhledy a plány pro rok 2006	65
17. English Summary: National Technical Museum – Annual Report 2004	67

1. Slovo na úvod

Vážení,
rok utekl jako voda.

Měli jsme velké plány, začali jsme rekonstrukcí hlavní budovy a výstavbou nového depozitáře. Po nálezů Nejvyššího kontrolního úřadu o nesprávném použití prostředků státního rozpočtu jednotlivými ministerstvy se však práce zastavily. Přesto se podařilo mnoho – začalo fungovat vysoušecí pracoviště a podle názorů odborníků z domova i zahraničí máme v muzeu pracoviště světové úrovně. Zahájili jsme práce na nově vybudovaném pracovišti pro restaurování a konzervaci povodni zasažených trojrozměrných předmětů. Díky podpoře ministra kultury pana Pavla Dostála se podařilo udělat rekonstrukci střechy nad chloubou Národního technického muzea – dopravní halou, a tak už se nám nebudou rozpadat sbírky vlivem slunečního záření a v dopravní hale nebude v létě k padnutí a v zimě na kožich.

Optimismus nám nechybí. Každý krok kupředu je i nově otevřená možnost.

Koncem roku se nám podařil mimořádný kousek, do sbírek jsme získali nejstarší evropský kolotoč. Symbol, ikona, muzeálně těžko zařaditelný kousek historie Prahy, Letné. Jezdilo na něm několik generací Pražanů. Velká výzva a možnost. Věřím, že až ho otevřeme, přijdete se i Vy někdy povozit jako naši předci.

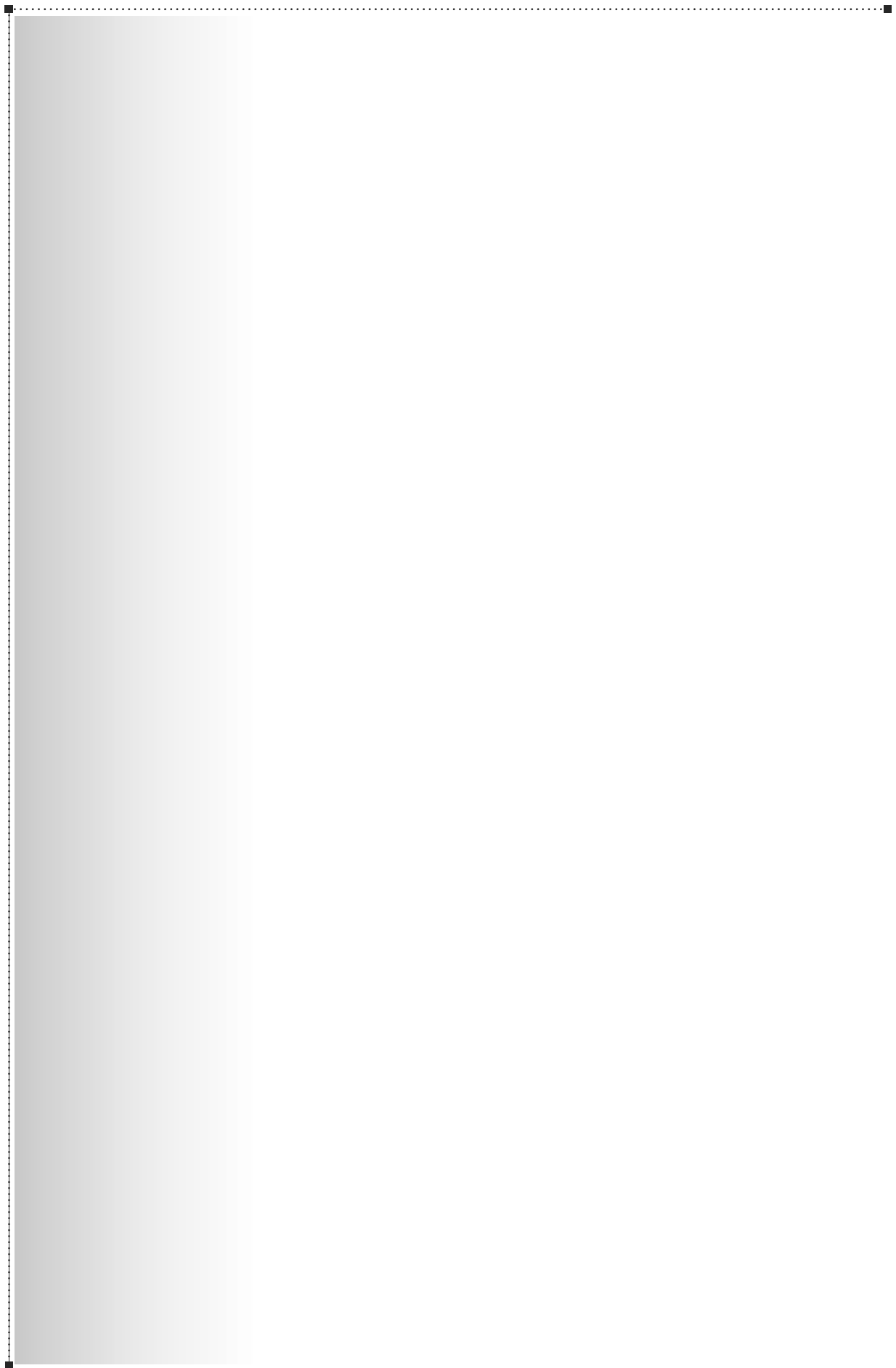
Vážení přátelé Národního technického muzea, technických muzeí a techniky vůbec, přijďte se na nás podívat, jak se nám daří. Chodte do muzea, Vás to potěší, nám to pomůže.

Vaše připomínky, kritika, pochvala a komentáře, to je to naše palivo, které nás žene vpřed. Přijďte. Jsme tady pro Vás a pokud se nám podaří naše záměry, tak i s Vámi.

Inspiraci hledejte u nás, nápad a jiskru v oku sami v sobě.

Za otevřené a vstřícné Národní technické muzeum a kolegy zde pracující,

Tomáš Kupec
generální ředitel

2. Poděkování

Národní technické muzeum děkuje za podporu těmto společnostem a institucím:

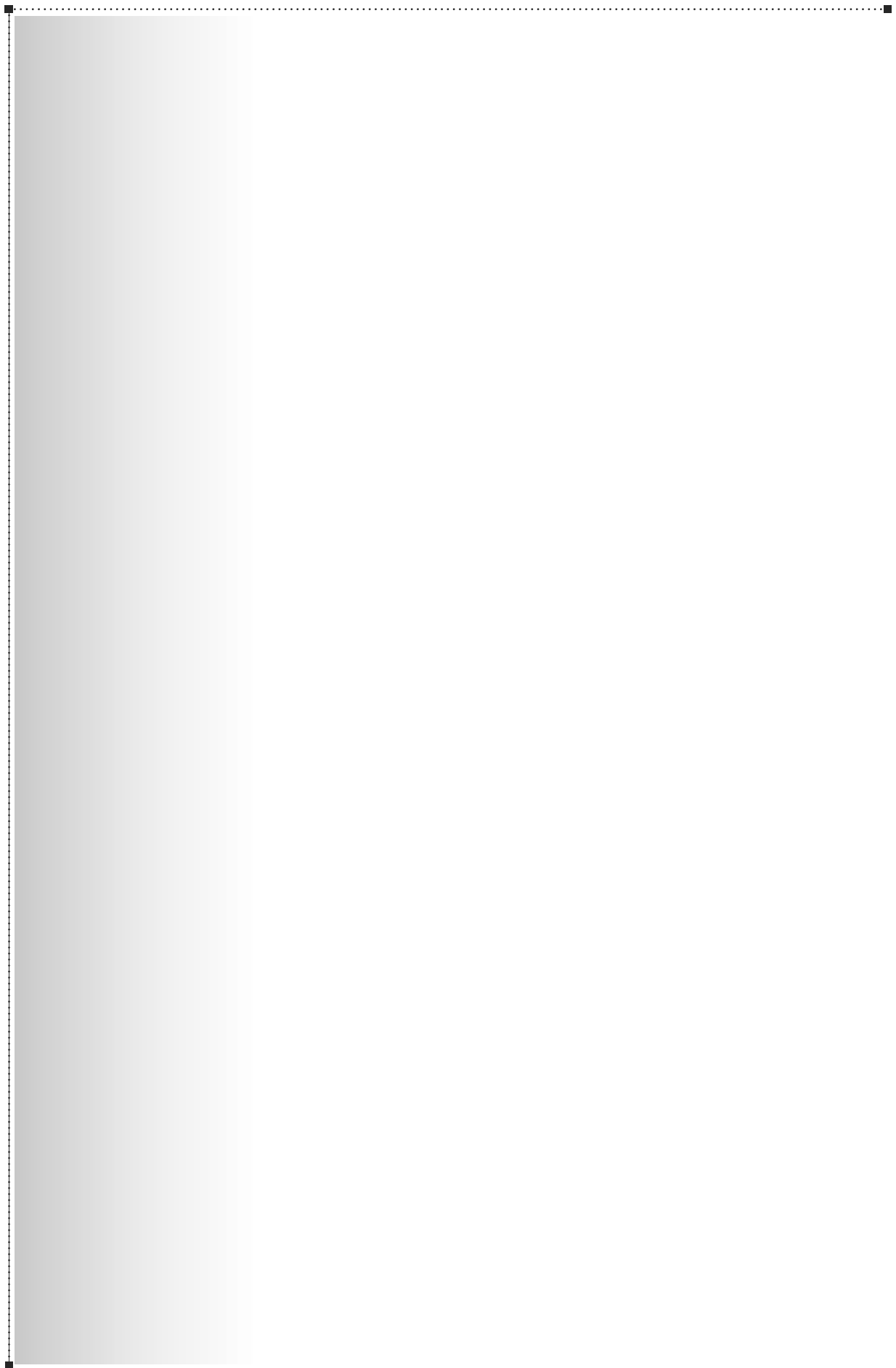
(Finančními prostředky muzeum podpořily tyto společnosti a firmy:)

Nadace Duhová energie, Design Centrum ČR, Maersk Sealand, Nadace české architektury, Karosa, a.s., Vysoké Mýto, Škoda Auto Mladá Boleslav a ŽOS České Velenice.

Sbírkový fond byl obohacen a obnovován díky společnostem Kolbenka, a.s, IPM a Inženýring a.s., SKF Ložiska, a.s.

Velký dík patří Technickému muzeu v Brně, které (podobně jako v předchozích letech) zdarma restaurovalo sbírkové předměty z kolekcí NTM.

Poděkování patří dále též společnosti Skanska, a.s., Národnímu divadlu, Iniciativě SOS Archiv architektury, Velvyslanectví České republiky ve Francii, nadaci Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, Rakouskému kulturnímu fóru, společnosti ARCHATT, hotelu Crown Plaza, SUDOP Group, Keimfarben Brno.

3. Stavební úpravy

3.1 Rekonstrukce hlavní budovy Národního technického muzea

Budova Národního technického muzea na Letné je jedním z nejúspěšnějších příkladů moderní muzejní budovy v České republice. Její kořeny sahají do raných dvacátých let minulého století, kdy padlo rozhodnutí o její výstavbě. V polovině 30. let, po shromáždění potřebných prostředků, byla vypsána veřejná architektonická soutěž, jejímž vítězem se stal prof. dr. arch. Milan Babuška. Stavba byla zahájena na podzim 1938 a dokončena v roce 1942.

Výtvarné, architektonické a urbanistické kvality jsou vyjádřeny zapsáním budovy do Ústředního seznamu kulturních památek jako nemovitá kulturní památka pod evidenčním číslem 41213/1-1959.

Ještě v hrubé stavbě však byla budova Technického muzea nuceně postoupena protektorátnímu ministerstvu pošt, které v ní provedlo úpravy podle svých nemuzejních potřeb. Ani po ukončení války nebyla celá budova navráćena původnímu účelu – muzeum získalo její necelou polovinu. Interiéry budovy, kde z velké části ještě zůstaly vestavby provedené za války, byly nadále necitlivě upravovány vnučenými nájemníky (ministerstvo vnitra, ministerstvo obrany, Zeměměřický úřad, Katastrální úřad Praha-východ, Zeměměřický a katastrální inspektorát).

Nežádoucí nájemníci opustili budovu až koncem 90. let, kdy konečně mohly být zahájeny kroky směřující k její rekonstrukci. Odchodem nájemníků se uvolnilo celé třetí patro, západní křídlo druhého a prvního patra a střední část prvního suterénu. Tímto odchodem má NTM navíc

k dispozici výhradně pro své účely plochu o celkovém rozsahu cca 3.000 m².

V květnu 2001 Ministerstvo kultury ČR přidělilo účelové investiční dotace ve výši 85 mil. K realizaci podstatné části všech projektových prací došlo ještě v průběhu roku 2002. Počátkem roku 2003 byl dokončen kompletní prováděcí projekt a bylo vydáno stavební povolení. Firma Průmstav a.s., která byla vybrána na základě obchodní veřejné soutěže, zahájila koncem května stavební práce. Ve třetím patře budovy začaly vznikat nové výstavní prostory, které zaplní expozice architektury a stavitelství. Počítá se zde rovněž s kanceláři pro kurátory sbírek architektury a stavitelství, včetně studovny pro badatelskou veřejnost.

Budova NTM

Druhé patro budovy bude patřit moderní interaktivní expozici typu Science center. Vedle toho zde budou také kanceláře archivu dějin techniky a studovna archivu. Prostor prvního patra je důsledně využit vložím ocelové konstrukce mezipatra, která je určena pro skladovací systémy pro uložení archiválií.

V roce 2004 se stavba rozšířila do I. suterénu, kde po vybourání vestavěb vznikly další výstavní prostory a tolik potřebná restaurace pro návštěvníky NTM.

V dubnu 2004 bylo ze strany MK ČR pozastaveno financování akce s ohledem na nález Nejvyššího kontrolního úřadu, který se týkal poskytování finančních prostředků na rekonstrukci z tzv. fondu restitučních náhrad. S ohledem na tuto skutečnost společnost Průmstav a.s. pozastavila v červenci 2004 stavební práce za situace rozpracované re-

konstrukce v rozsahu cca 60 %. Vzhledem k tomu, že nebylo jasné, kdy bude možné ze strany MK ČR obnovit financování akce, rozhodla se společnost Průmstav a.s. v prosinci 2004 odstoupit od smlouvy. Rozestavěné a nedokončené prostory byly zakonzervovány, uzavřeny a předány zpět NTM. Tento stav zásadním způsobem omezuje činnost NTM, neboť jsou uzavřeny dva výstavní sály, expozice metalurgie a akustiky, pro veřejnost je v celé budově k dispozici jediné WC atp.

V samotném závěru roku 2004 bylo NTM ze strany MK ČR informováno s ohledem na omezené finanční zdroje o možnosti obnovit rekonstrukční práce od roku 2006.

3.2 Depozitář v Čelákovcích

Národní technické muzeum se po celou dobu své existence potýká s množstvím nezaviněných problémů, mezi nimiž je nejpálčivější nedostatek potřebných ploch pro stálé expozice a nebo uložení sbírek v depozitárních prostorech, které by splňovaly svými parametry podmínky pro kvalitní uchovávání sbírkových předmětů. Prostorové problémy vyvrcholily v devadesátých letech ztrátou cca 1.400 m² depozitární plochy v důsledku restitucí, dále nutností vyklidit v souvislosti s výpovědí 3.200 m² v objektu karlínské Invalidovny a potřebou opustit 550 m² ve zcela nevyhovující budově v Hřešihlavech. To představuje úhrnnou ztrátu depozitárních ploch víc než 5.000 m².

V květnu 2001 bylo ze strany MK ČR potvrzeno přidělení účelové investiční dotace na výstavbu depozitárního objektu v Čelákovcích ve výši 87 mil. Kč. Úvodní projektové práce byly zahájeny v předstihu již v roce 2000, kdy byl na základě výběrového řízení vybrán projektant (ARN Studio s.r.o.). V první polovině roku 2003 byly vyřešeny všechny problémy blokující podání žádosti o stavební povolení, byla vyhlášena obchodní veřejná soutěž na výběr generálního zhotovitele stavby a v říjnu 2003 byla jako zhotovitel stavby vybrána firma Unistav a.s. K zahájení stavebních prací došlo koncem listopadu 2003.

Půdorysná plocha budovaného objektu je 58x31 m (tj. 1.790 m²), největší vnitřní výška je 8,45 m. Depozitární objekt je rozvržen podle druhu a velikosti ukládaných sbírek do pěti základních vnitřních prostorů, vybavených odpovídající úložnou technologií a doplněn zvláštní místností pro přechodné uskladnění exponátů před jejich očištěním a definitivním uložením. Pro tyto účely je zřizován prostor mechanické a chemické očisty a samostatná konzervátorská dílna. Celý objekt je vybaven zařízením pro udržování požadovaného klimatu, samozřejmě je EZS, EPS, kamerový systém atd.

V dubnu 2004 byla dokončena montáž hrubé stavby ze železobetonových prefabrikátů. Ve stejném měsíci však bylo ze strany MK ČR pozastaveno financování akce s ohledem na nález Nejvyššího kontrolního úřadu, který se týkal poskytování finančních prostředků na stavbu haly z tzv. fondu restitučních náhrad. S ohledem na tuto skutečnost společnost Unistav a.s. pozastavila v září 2004, po dokončení zastřešení budovy, stavební práce za situace rozpracovaného objektu v rozsahu cca 40 %. Vzhledem k tomu, že dokončení tohoto rozpracovaného objektu bylo po dohodě s MK ČR označeno za prioritu, bylo potvrzeno pro rok 2005 obnovení financování. S ohledem na tuto skutečnost obnovila společnost Unistav a.s. v prosinci 2004 s ohledem na klimatické podmínky stavební práce s tím, že předpokládaný termín dokončení stavby byl posunut na říjen 2005.

4. Sbírky

Práce se sbírkami byla i v r. 2004 vymezena potřebou vyrovnat se s následky povodně, která v srpnu 2002 těžce postihla depozitáře Národního technického muzea v karlínské Invalidovně. Nutnost postupně odstraňovat způsobené škody ovlivní veškerou činnost NTM ještě po několik let. Tento stav, z hlediska koncepční sbírkotvorné práce a rozvoje muzea dlouhodobě nepříznivý, ještě zhoršilo pozastavení stavebních prací při probíhající rekonstrukci hlavní budovy NTM a výstavbě nového depozitáře v Čelákovících, neboť prodloužilo četná provizoria, v nichž se sbírky vlivem stavby v minulém roce ocitly, bez možnosti jejich řádné fyzické správy a využití.

K pozitivům, jež si v této situaci zaslouží zřetelného připomenutí a ocenění, patří rozvoj konzervace a restaurování vodou poškozených sbírek. Zde došlo v r. 2004 k podstatným změnám z hlediska profesionalizace a objemu prací, a to jak u hmotných předmětů, tak archiválií. Dělo se tak za vydatné podpory státu ze zvláštního povodňového fondu a rovněž řady sponzorů, jmenovaných na jiném místě této výroční zprávy.

4.1 Konzervování a restaurování sbírkových předmětů

Pokud jde o 3D sbírky, soustředěné po povodni v areálu budoucího Železničního muzea, byla tam po nejnnutnější adaptaci prostor zahájena systematická konzervace předmětů pracovníky restaurátorských dílen NTM, jejichž stav byl zvýšen přijetím nových odborníků. Výsledkem je více než 600 předmětů střední velikosti, jako jsou elektromotory, hnací, textilní, tiskařské aj. stroje, všestranně ošetřených a připravených na paletách k přenosu do nových prostor. Zahrnuta je i část sbírek z depozitáře v Hřešihlavech, který má být s dostavbou depozitáře v Čelákovících opuštěn. Je to pozoruhodný výkon podaný v nepříznivých podmínkách, který je nutno opakovat i v r. 2005, aby sbírky byly k transferu kompletně připraveny.

Připomeňme, že práce vlastních dílen na konzervaci 3D předmětů byla v minulém období omezena ve prospěch činností souvisejících s vybudováním pracoviště k vysoušení zamražených dokumentů.

Restaurování nejvýznamnějších a rozměrných předmětů, s nimiž se počítá do stálých expozic muzea, bylo svěřeno specialistům formou externích zakázek a uhrazeno převážně z povodňového fondu z rozpočtu MK ČR. Zde byla smluvně zajištěna a realizována oprava více než 80 parních, točivých a textilních strojů a architektonických modelů, ve finančním objemu přesahujícím 5 milionů korun. Dalším zdrojem pro restaurování sbírek byl fond ISO Ministerstva kultury, použitý pro sbírky povodní nezasažené. Z vnějších subjektů si zvláštní poděkování zaslouží nadace Duhová energie, jejíž příspěvek na záchranu sbírek se každoročně opakuje a Technické muzeum v Brně, které v rámci kolegiální výpomoci restaurovalo povodní zasažené předměty pro NTM zdarma.

4.2 Významné restaurátorské, konzervátorské a renovační počiny

Nejvýznamnějšími aktivitami na tomto poli byly restaurátorské a konzervátorské práce na sbírkových předmětech, které byly zasaženy povodní v srpnu 2002. V roce 2004 se díky finančním prostředkům, které muzeum získalo ze státního rozpočtu (povodňový fond), podařilo restaurovat například tyto sbírkové předměty: parní turbína Breitfeld Daněk, parní stroj Märky, Bromovský Schulz, parní motor Hult, kolekce čtrnácti točivých strojů (elektromotory, dynamo, alternátory),

naftový motor Brons, oscilační parní stroj, ruční tkalcovský stav dřevěný, skací stroj, obuvnický šicí stroj Minerva, mechanický tkací stav Honnegger anebo dřevěná pračka Lukeš.

(Těž obr. 11 v barevné příloze)

Oscilační parní stroj

Naftový motor Brons

Parní turbína Breitfeld Daněk

Parní stroj Märky

Výběr dalších restaurátorských a konzervátorských počinů

Architektura a stavitelství

Bylo restaurováno celkem 13 rozsáhlých architektonických sádrových modelů a busta architekta Josefa Zítka, dále 400 plánů především z pozůstalosti Jana Kotěry. Díky přispění Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových bylo dokončeno restaurování devíti obrazů představující díla architekta Hlávky. Díky finančnímu přispění Národního divadla a Švýcarské konfederace byla rekonstruována tři sochařská díla – autorské návrhy pro Národní divadlo.

Chemie a potravinářství

Restaurovány byly tyto sbírkové předměty z fondu potravinářství: přístroj k analýze kouřových plynů, model šrotovníku, struhadlo na řepu, Vložky nožové do řezaček na řepu, přístroj na stanovení cukru v odpadních vodách, kalorimetr, 9 kusů difusérových sít, dvířka pekařské pece, vakuová sušárna vakuová, laboratorní sušárna. Dále díky příspěvku z fondu ISO byl zrestaurován model výroby kyseliny sírové a kontrolní měřidlo – počítadlo difuserů.

Železniční sbírky – částečně z fondu ISO

Z provozních prostředků NTM byla dokončena oprava vlečného tendru 818.089 z roku 1926 od parní lokomotivy 365.020 (oprava pojezdu a brzdy, doplnění chybějících prvků, povrchová úprava). Z prostředků fondu ISO byla provedena generální oprava malé motorové lokomotivy T 200.002 z roku 1931 (ev.č. 64400) do provozního stavu – odstraněny

deformace rámu, oprava pojezdu, výměna motoru, oprava převodovky, nová elektrická instalace, oprava karoserie a doplnění chybějících prvků.

Dopravní sbírky

Bylo dokončeno restaurování kompletního chasis unikátního závodního automobilu Z-14 z roku 1931, výrobku brněnské Československé zbrojovky a.s. Dále bylo dokončeno restaurování motocyklu Poustka z druhé poloviny 20. let, dochovaného ve vzácně autentickém stavu. Pokračovaly i práce na kompletní renovaci unikátního sportovního kupé Jawa 750, postaveného pro závod 1000 mil československých v roce 1935. V rámci tohoto víceletého projektu, realizovaného za zásadního přispění společnosti SKF Ložiska a.s., proběhla renovace všech hnacích a podvozkových agregátů vozu. Veškeré práce byly realizovány v restaurátorských dílnách NTM.

Soubor map - plně z fondu ISO

V rámci dlouhodobého programu konsolidace stavu předmětů v mapové sbírce byl restaurován soubor 13 map a 1 atlasu. V souboru byly především mapy Čech a Moravy ze 16. a 18. století a historický atlas z 18. století.

Historický atlas z 18. století

Ostatní sbírky

Proběhlo restaurování trezorového zámku, byly zahájeny práce na restaurování reprodukcí horizontální fotokamery FALZ and WERNER a pro výstavu F. Anýž byla provedena renovace svítidel z dílny F. Anýže.

4.3 Vysoušení zamražených archiválií

Vysoušecí pracoviště, které fungovalo v r. 2003 v provizorních místnostech v suterénu hlavní muzejní budovy, bylo na konci roku 2003 uzavřeno. Stavební úpravy budovy bývalé tiskárny na zahradě muzea, které započaly už koncem roku 2003, trvaly do poloviny dubna. Během dubna se do nových prostor nastěhovaly přístroje a zařízení, aby se od května mohl rozjíždět nový provoz. Otevření nového pracoviště pro vysoušení zamražených archiválií se uskutečnilo 5. května 2004 a provoz se naplno rozběhl. Celkem se od května do prosince 2004 zpracovalo 13 metrů krychlových zmraženého materiálu a do SÚA (dnes Národního archivu) bylo odvezeno k desinfekci 8 krychlových metrů usušeného materiálu.

Znalec v oboru zdravotnictví (toxikologie) udělal na pracovišti několik odběrů z povrchů a vzduchu, které nevykazovaly žádné zásadní nálezy.

V říjnu byla k oddělení vysoušení zamražených archiválií přiřazena i restaurátorská dílna papíru, protože se předpokládá, že restaurování

papíru se bude rozšiřovat v návaznosti na vysoušení. Restaurátorská dílna papíru úzce spolupracuje s ostatními odděleními NTM, především s archivem, odd. architektury, astronomie, designu, foto-kino, dopravy a restaurátorskými dílnami. V r. 2004 bylo v dílně ošetřeno (= čištění, rovnání, podlepování) celkem 623 položek (výkresů, map, grafik, letáků).

Otevření nového pracoviště pro vysoušení zamražených archiválií 5. května 2004

4.4 Sbírkotvorná činnost NTM roku 2004 v číslech

Chronologická evidence – celkem	47028 i.č.
+ 224 fondů architektury	
- přírůstek	720 i.č.
- systematická evidence	34236 i.č.
- přírůstek	641 i.č.
- inventarizace	8010 i.č.
- skartace	56 i.č.
- fotodokumentace	32801 i.č. a 1241 výkresů
- přírůstek	2882 i.č.
- konzervace	1176 i.č.
- restaurování	148 i.č.
Evidence cenných sbírek v programu AISM-POL	
- zaznamenáno celkem	1887 i.č.
- obrazový záznam	623 i.č.
- obrazová dokumentace v programu Mac Art	připojena k 408 předmětům
- počet vydaných osvědčení k vývozu	73
- v expozicích instalováno	3209 i.č.
- na výstavách instalováno	266 i.č.
- jiným institucím zapůjčeno	1625 i.č.

4.5 Významné akvizice do sbírkového fondu muzea

4.5.1 Významné přírůstky získané díky programu ISO

Letenský kolotoč

Z programu Ministerstva kultury České republiky, který se nazývá Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví, NTM získalo finanční prostředky na nákup několika významných sbírkových předmětů, z nichž zřejmě největším (určitě co do rozměrů) je Letenský kolotoč.

Tuto unikátní technickou památku evropského významu získalo NTM v listopadu 2004. Kolotoč se nachází na hranici Pražské památkové rezervace v Praze 7 - Holešovicích, na okraji Letenských sadů. Na dnešní místo byl přenesen v roce 1894 z Královských Vinohrad. Ze strany Letenských sadů sousedí s restaurací „Na Letné“, známé pod názvem Letenský zámeček. Interiér kolotoče je zařízen téměř v původní podobě z roku 1894. Na točně je umístěno 18 koní různých velikostí a čtyři autíčka. Jedná se o výjimečnou kulturní památku, zapsanou v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR pod ev. číslem 1-1545/7.

(Těž obr. 1 v barevné příloze)

Letenský kolotoč

Motocykl Orion F58A z roku 1928

Díky příspěvku z programu ISO se kolece dopravy obohatila o jeden ze dvou známých dochovaných motocyklů Orion F 58A. Jde o sportovní model motocyklu od jednoho z nejstarších výrobců motocyklů u nás - firmy Vilém Michl Slaný. Model F 58A byl vrcholem nabídky firmy, která bohužel několik málo let po jeho zavedení do výroby zanikla.

Motocykl Premier S20 z roku 1929

Rovněž z prostředků programu ISO se podařilo získat stroj Premier S 20 z roku 1929. Jde o výrobek firmy Premier Works Cheb - největšího domácího výrobce motocyklů 20. let 20. století. Model S 20 je typickým výrobkem této firmy, motocykl zařazený do sbírek NTM se dochoval v původním nerenovovaném stavu.

Motocykl Premier S20 z roku 1929

Automobil Jawa Minor z roku 1939

Z prostředků fondu ISO byla automobilová sbírka NTM rozšířena o vůz Jawa Minor z roku 1939. Náš historicky nejúspěšnější motocyklový výrobce nabízel svým zákazníkům od roku 1934 i malé osobní automobily s dvoudobými motory a pohonem předních kol. Od roku 1937 to byl konstrukčně velmi zdařilý vůz Jawa Minor, vyráběný v několika provedeních uzavřených i otevřených karoserií. Součástí sbírek NTM se stalo nejatraktivnější z nich, otevřený dvousedadlový roadster.

Automobil Jawa Minor z roku 1939

Soubor zařízení studia trikového filmu býv. Filmového studia Barrandov byl získán od společnosti Barrandov Studio a.s. Jedná se o dnes již unikátního zařízení, vyvinuté a vyrobené kusově v barrandovských studiích. Používalo se k výrobě složitých triků, včetně animovaných. Dokumentuje opticko-mechanickou trikovou techniku, která se zásadně podílela na úspěchu českého trikového filmu v 60. až 70. letech 20. století. Jde o soubor zařízení jemné mechaniky a optiky, tvořený soupravou snímacího stolu pro trikové snímání, stahovacím stolem, převíjecím stolem, prohlížecím stolem, děrovačkou a trikovým projekto-rem.

(Též obr. 10 v barevné příloze)

Soubor zeměpisných atlasů

K významným přírůstkům patří 13 velkých evropských atlasů 19. a 20. století., které se styl součástí sbírky kartografie.

Müllerova mapa Čech

Müllerova mapa Čech z roku 1720 (Monumentální Mappa geographica regni Bohemiae rozměrů 288 x 246 cm zobrazuje na 12 000 sídel a mnoho dalších zeměpisných a hospodářských údajů).

Gramofon v hodinách

Přístroj je zhotoven jako malosériová práce na počátku 20. let 20. století. Jedná se o vzácné unikátní dílo z produkce sdružení ARTĚL, jehož progresivní výtvo-ry jsou považovány za mezník ve vývoji českého užitého umění. Zařízení je příkladem vyváženosti technické a umělecko-řemeslné stránky a do dnešních dnů si zachovalo svoji funkčnost.

Gramofon v hodinách, otevřený

Gramofon v hodinách, zavřený

Sbírka železničních jízdenek 1860-1940

Mimořádně rozsáhlá, úplná a hodnotná sbírka jízdních dokladů obsahuje mj. tištěné lepenkové jízdenky rakouských státních drah (kkStB), mnoha soukromých železničních společností bývalého rakousko-uherského soustátí, Československých státních drah a řady zahraničních železničních správ, psané papírové a sešitové jízdenky, cestovní doklady významných osobností (např. cestovatele Emila Holuba), průkazy a poukazy pro železniční zaměstnance, jízdní doklady městských dopravních podniků, lodní lístky, jízdní řády, grafikonu vlakové dopravy a další dokumenty z oblasti dopravy.

(Též obr. 2 a 3 v barevné příloze)

Pop: Ukázka z kolekce železničních jízdních dokladů.

Portréty

Důležitou akvizicí Archivu pro techniku a průmysl NTM byl nákup dvou portrétů malíře Antonína Machka od soukromého majitele. Jde o podobizny průmyslníka Karla Friedricha Breitfelda a jeho ženy Augusty Breitfeldové.

4.5.2 Koupě

Hrotový soustruh

Univerzální hrotový soustruh pro pohon transmisí byl vyroben ve 20. letech minulého století. Stroj této kategorie a provedení nebyl zatím ve sbírce obráběcích strojů zastoupen.

Univerzální hrotový soustruh před odvozem do NTM

Plynový spalovací motor WIKOV

Ležatý plynový motor s ventilovým rozvodem sloužil do 40. let 20. stol. k pohonu mlýna. Ve sbírce NTM bude po náročném restaurování jako jediný exponát zastupovat stacionární spalovací motory továrny na stroje Wichterle & Kovařík v Prostějově.

(Obr. 9 v barevné příloze)

Reprodukční kamera FALZ & WERNER

Dřevěná horizontální reprodukční fotokamera Falz & Werner s objektivem Voigtländer Achromat Collinear byla používána pro zhotovování tiskových podkladů z obrazových materiálů pro všechny druhy tiskových technik. Svými rozměry (2500 x 800 x 1500 mm) se reprodukční kamera zařadí mezi nejrozměrnější exponáty polygrafické sbírky.

Elektrický sporák Westinghouse

Sporák WESTINGHOUSE

Elektrický čtyřplotýnkový sporák americké firmy Westinghouse z poloviny 20. století s troubou, ovládacím panelem nastavení teploty, vestavěným časovým spínačem a úložným prostorem na nádobí představoval ve své době velmi moderní a luxusní výrobek. Pro muzejní využití je vedle dokumentační hodnoty důležitý i velmi zachovalý stav sporáku.

Svítilno Flu

Svítilno Flu

Výrobek firmy Lucitalia, Itálie, z počátku 80. let 20. stol., design Otakar Diblík (studio Bonetto, Milano) je zářivkové svítidlo s nastavnými rameny s variabilním využitím – nástropní, nástěnné, stolní. Svítidlo bylo oceněno prestižní designéřskou cenou Compasso d'Oro (zlatý kompas); jedná se o jedno z nejpozoruhodnějších svítidel své doby.

Polarograf Heyrovský

V roce 2004 se podařilo zakoupit polarograf Heyrovský, vyrobený firmou Dr.V. Nejedlý, Praha, včetně zrcátkového galvanometru, osvětlovací lampy a reduktoru citlivosti. Tento typ polarografu nebyl dosud ve sbírkách NTM zastoupen. Polarografické přístroje jsou jedním z klíčových oborů sbírkotvorné činnosti v oblasti chemie a exaktních věd, zejména vzhledem k tomu, že objeviteli polarografické metody, prof. Heyrovskému, byla za tento objev udělena Nobelova cena a je jediným českým laureátem této ceny v oblasti vědy.

Polarograf Heyrovský (vlevo), s příslušenstvím (vpravo)

4.5.3 Sponzoři a dary

Firma IPM, italské designéřské studio, darovala do sbírek muzea *telefon Rotor*, který vyráběla od 2. pol. 80. let a jehož designéřem byl Čech Otakar Diblík. Telefon sloužil do konce 90. let jako standardní veřejný telefonní automat pro Itálii. Jde o ukázkou ojedinělé a mimořádně kvalitní tvorby českého designéřa v renomovaném zahraničním designéřském studiu.

Společnost Inženýring a.s. zaplatila nákup mimořádné pragensii, *nejstarší známé vyobrazení Prahy z roku 1493*, které je nyní součástí kartografických sbírek.

Telefon Rotor

KOLBENKA, a.s. darovala do sbírek muzea *akumulátorový jeřáb MIAG*, typ K 5000 (64468, 79/17.04.2004). Tento zcela unikátní pracovní stroj německého původu z 30. let 20. století – pjízdny akumulátorový jeřáb s elektrickým pohonem sloužil v provozu továrny od dodání do roku 2002, mj. také při odklizení trosk po bombardování závodu v závěru 2. světové války.

4.5.4 Přírůstky archivu

Významnou akvizicí bylo převzetí cca 35 b.m. dokumentace k českému novodobému letectví z Letecké opravny a základny v Českých Budějovicích. Obsahuje výkresy, technické příručky, letové deníky atd. Ke konci roku 2004 byla získána pozůstalost zesnulého významného československého designéra Zdeňka Kováře.

4.5.5 Přírůstky knihovny

Fond knihovny obohatilo v roce 2004 několik starých tisků: Prohier Büchlein auff Gold, Silber, Kupffer und Bley... (cca 1550), Kellermaisterey. Gründlicher Bericht wie man alle Wein ... bewaren. (Augsburg 1536), Bion, Nicolaus: Construction and principal uses of mathematical instruments (London 1723) Europa in seinen politischen und Finanz-Verhältnissen. (1795)

4.6 Digitalizace sbírek

4.6.1 Digitalizace poškozených a ohrožených 2D sbírek

Národnímu technickému muzeu se podařilo v průběhu let 2002 – 2004 vybudovat digitalizační pracoviště, jehož úkolem je postupně reformátovat více exponované a ohrožené sbírky archivní povahy. Digitalizační pracoviště bylo vybaveno další potřebnou technikou – kromě počítačů to byly stolní skenery Umax a HP formátu A4, profesionální skener Umax formátu A3 s dianástavcem, fotografická kamera CAM-BO a digitální skenovací zadní stěna Betterlight s příslušenstvím pro digitalizaci velkých formátů a zálohovací zařízení SDLT – vlivem rekonstrukce budovy však stále působilo v provizorních podmínkách. Vedle toho probíhala digitalizace i přímo na vysoušecím pracovišti s cílem zachránit informace z těch poškozených dokumentů, které se nepodaří úspěšně vysušit.

Ke konci r. 2004 obsahovala databáze již 16 tisíc digitalizovaných archiválií a v menším množství i knižních památek (celkem na 25 tisíc obrazových souborů, z toho 11 tisíc v r. 2004).

Veškeré materiály se po digitalizaci centrálně evidují a částečně zpřístupňují v příslušné datové aplikaci a rovněž mnohonásobně zálohují (zálohy digitálních záznamů jsou několikanásobné – 2x na CD-R nebo DVD-R a souběžně na SDLT páskách). V příštích letech má být aplikace přístupná i prostřednictvím Internetu.

4.6.2 Evidenční systém pro správu sbírek

Národní technické muzeum používá dosud pro evidenci sbírek aplikaci AISM, fungující pod dnes již archaickým databázovým systémem DBASE IV. Při počátečních úvahách o náhradě bylo zvažováno nasazení systému Demus vyvíjeného Moravským zemským muzeem v Brně, který se však při testování projevil pro naše potřeby jako nevhodný.

5. Badatelská střediska

V roce 200z studovalo v NTM celkem 1203 badatelů, z toho 35 zahraničních.

Knihovnu navštívilo 802 badatelů českých a 25 zahraničních, archiv pro dějiny techniky a průmyslu navštívilo 356 českých a 4 zahraniční badatelé a archiv architektury 45 tuzemských a 6 zahraničních badatelů.

5.1 Knihovna

V roce 2004 knihovna opět obnovila v plné šíři provoz pro veřejnost (v r. 2003 byla kvůli revizi uzavřena). Po čtyřech letech se uskutečnila také vazba nejvyužívanějších časopisů v hodnotě 66.000,- Kč.

Knihovna získala v r. 2004 grant MK ČR Zpřístupnění mimoformátového katalogu knihovny Národního technického muzea v rámci národního programu RETROKON, o kterém je blížeji referováno v bodě 6.2.1 této zprávy.

Celkem bylo v r. 2004 v knihovně NTM elektronicky zpracováno 913 záznamů nového přírůstku, včetně tisku katalogizačních lístků, bibliograficky byly zpracovány články ze sborníků a ročenek české i zahraniční produkce (1844 záznamů).

V prosinci 2004 byla podepsána smlouva s výpočetním střediskem UK o koupi konverzního modulu UNIMARC, který knihovně NTM v budoucnu umožní sdílenou katalogizaci a předávání záznamů do souborného katalogu ČR - CASLIN.

5.2 Archiv

Podle plánu na rok 2004 měl archiv plnit tři hlavní úkoly: 1 pokračovat ve vysoušení archiválií postižených povodní v roce 2002, 2. pracovat na grantovém úkolu: Počítačové zpracování sbírky vzpomínek (viz bod 6.2.2 této zprávy) a konečně 3. stěhovat archiválie do nově upravených depozitních prostor v budově na Letné. Zatímco první dva úkoly byly průběžně plněny, třetí požadavek přechází celý na rok 2005, protože stavební práce v hlavní budově muzea a i v čelákovickém depozitáři byly zastaveny. Tyto skutečnosti mají na archiv neblahý dopad, protože archivní materiál na Letné zůstává nadále provizorně uložen na několika místech.

Za rok 2004 byly uspořádány a zhotoveny inventární seznamy k těmto fondům: 116 - Karel Marek, 348 - František A. Borovský, 668 - Rudolf Kopecký, 700 - Josef Rybák, 730 - Antonín Klír, 742 - ČKD elektrotechnika (knihy zakázek). V obrazových sbírkách byly zpracovány: Fotografická sbírka pozitivů - 321 kusů, sbírka negativů - 15 kusů, sbírka grafiky - 52 kusů.

Do sbírky vzpomínek a rukopisů vřazeny 4 texty. Ve sbírce skleněných negativů Leteckého archivu (digitalizováno po povodni 2002) pokračováno v identifikaci a popisu jednotlivých snímků (cca 350 ks).

5.3 Mediátéka

Mediátéka - knihovna elektronických médií byla z důvodu probíhající stavební rekonstrukce budovy a prostorové tísně pro návštěvníky uzavřena. I přes tento nepříznivý stav probíhala akvizice nových přírůstků; fond se rozšířil např. o dokumentární filmy Kroky v šeru (záznamy katastrofy v karlínském depozitáři po povodni v létě 2002 a její likvidace), Šípková Barborka (dokument zachycující program v expozici dolů v NTM) nebo Odlesky (obrazové pojednání o pražských

fontánách). V rámci rozšíření programové nabídky pro školy byly pořízena řada videodokumentů Řekni mi proč.

Do sbírky elektronických encyklopedií přibily Encyklopedie letectví do r. 1945 a Encyklopedie letectví od r. 1945 do současnosti a dále například zajímavé elektronické projekty Muzea Komenského Mapy Moravy ze 16. – 18. století a Svět očima Amerlinga. Do fondu mediátéky bylo také zařazeno dvanáct zdigitalizovaných knižních publikací, například Tychonis Brahe instauratae mechanica nebo Histoire de l'aeronautique.

Titulní strana digitalizované knihy
Tychonis Brahe instauratae mechanica

6. Vědecká a výzkumná činnost, granty

6.1 Institucionální podpora vědy a výzkumu

Pětiletý výzkumný záměr s názvem Česká technika na pozadí světového vývoje (MK ČR MK00002329901) zahájen 1. ledna 2004. Zadavatel: MK ČR. Hlavní řešitel: RNDr. Jaroslav Folta, CSc.

Záměr se orientuje na komparativní výzkum vzájemného vlivu domácích a světové techniky a způsobů jejího společenského uplatnění. Orientuje se především na dosud málo doma i ve světě zpracovanou problematiku 20. století. Výsledky výzkumu budou uplatňovány i v pedagogické praxi.

První přípravnou etapou plnění záměru je sborník vycházející v řadě Práce z dějin techniky a přírodních věd, Sv.3 (2004) v rozsahu 305 stran.

Sborník pod redakcí J. Foly obsahuje esejistické Zamyšlení nad cestami české techniky (J. Folta), které se pokouší o sledování hlavních milníků českého průmyslu. Druhá stať (I. Jakubec) se věnuje problematice tzv. nových odvětví v meziválečném Československu. V. Černý v další stati rozebírá chemickou i obchodní stránku ekonomického úspěchu kaznějovské chemičky. Hlavními hybnými momenty technického vývoje jaderné energetiky ve 20. století se zabývá stať A. Komárka. Nové materiály k objevu a uplatnění hydrogelů shrnuje ve své stati I. Kraus. Vývojem stacionárních, lodních a dráhových vznětových motorů se zabývá K. Miffek.

6.2 Účelové podpory vědy a výzkumu

6.2.1 Grantový úkol: Zpřístupnění mimoformátového katalogu knihovny Národního technického muzea v rámci programu Visk 5 - Retrokon č. j. 342/2004. Zadavatel: Ministerstvo kultury ČR. Hlavní řešitel grantového úkolu: Richarda Svobodová.

Mimoformátový katalog knihovny NTM byl budován v 30. až 50. letech 20. století a čítá cca 5000 záznamů. Obsahuje řadu cenných a významných publikací z oboru letectví, včetně manuálů k leteckým motorům a velké obrazové publikace týkající se architektury. Záznamy v tomto katalogu neodpovídají současným katalogizačním pravidlům a nejsou věcně zpracovány.

Cílem projektu je retrokatalogizace tohoto katalogu spolu s věcným zpracováním a zároveň jeho převedení do elektronické podoby a zařazení do souborného elektronického katalogu knihovny NTM, který je též přístupný pro širokou veřejnost na internetu i v rámci Jednotné informační brány.

Projekt pod názvem „Zpřístupnění mimoformátového katalogu knihovny Národního technického muzea v rámci národního programu RETROKON“ byl schválen, státní dotace nám ale byla krácena z požadovaných 189.000,- Kč na 50.000,- Kč. Z tohoto důvodu byla zpracována jen poměrná část mimoformátového katalogu. Jednalo se o 1530 záznamů.

6.2.2 Grantový úkol: Sběrka rukopisných vzpomínek v Archivu NTM. Zadavatel grantu: Grantová agentura ČR, č. 409/03/0024. Hlavní řešitel grantového úkolu: PhDr. Milada Sekyrková, CSc., od listopadu 2004 (kdy odešla na mateřskou dovolenou) Hynek Stříteský.

V roce 2004 byl zpracováván rejstřík osobních vlastních a místopisných jmen a zhotovovány krátké anotace jednotlivých textů. Takto

bylo zpracováno přes 600 titulů vzpomínek a práce pokračuje i do příštího roku, v němž grant skončí.

V rámci úkolu uspořádalo Národní technické muzeum ve spolupráci s Výzkumným centrem pro dějiny vědy ve dnech 20. – 21. října 2004 dvoudenní konferenci: Paměti a vzpomínky jako historický pramen. Konference se zúčastnilo cca 60 lidí z výzkumných pracovišť, archivů a vysokých škol z celé České republiky a měla příznivý ohlas v odborných kruzích i v tisku. Přednesené příspěvky vyjdou tiskem v samostatném sborníku v roce 2005. Na plnění grantového úkolu se podíleli i ostatní pracovníci archivu; podobně i na přípravě a konání konference.

6.2.3 World View Network – Formování pohledu na svět

Tříletý grant poskytnutý Evropskou unií, č. 2001-2923/001-001 CLT CA3A. Zodpovědný koordinátor za NTM: PhDr. Jitka Zamrzlová.

V roce 2004 byl ukončen tříletý mezinárodní projekt WVN zařazený do programu EU Culture 2000 o 5 evropských astronomech (Koperník, Brahe, Galilei, Kepler, Newton), kterého se účastnily instituce z 5 evropských zemí: Muzeum Mikolaja Kopernika, Frombork (PL), Tycho Brahe Museum, Hven (SE), Museo di Storia della Scienza, Florencie (IT), Woolsthorpe Manor (GB) a Národní technické muzeum. Projekt byl naplněn pořádáním krátkodobých výstav, trvalých expozic a vytvořením multimediální internetové stránky, na závěr bylo pořádáno sympozium, vydán sborník a připravena putovní výstava Machina Mundi.

NTM se podílelo na grantu uspořádáním výstavy Kepler a Praha, vydání katalogu výstavy a zpracováním informací o vědcích působících v Čechách (Brahe a Kepler) pro webové stránky. NTM bylo koordinátorem úkolu, který měl zmapovat dochované předměty ve sbírkách 5 zemí, vědecký inventář se vztahem k jednotlivým vědeckým veličinám. Tento soupis (Scientific Inventory), který byl vydán na CD zachytil tyto předměty: přístroje, knihy, umělecká díla, miscelanea a moderní modely. Vědecký seminář a následné vydání sborníku „Science in contact at the beginning of the scientific revolution“ uzavřely činnost NTM na grantovém úkolu.

6.2.4 SCALEX – virtuální muzeum

Dvouletý grant Evropské Unie č. IST-2001-35103. Zodpovědní koordinátoři za NTM: Walter Schorge a PhDr. Jitka Zamrzlová.

Národní technické muzeum je jedním z řešitelů grantu Evropské unie s názvem SCALEX (Scalable Exhibition Server). Výsledkem práce bude vytvoření virtuální expozice, která bude návštěvníkům muzea přístupná prostřednictvím multimediálních kiosků s dotykovými obrazovkami. Obsah této virtuální prezentace tvoří rozšiřující údaje k exponátům vystaveným v dopravní hale muzea; jedná se o informace textové, obrazové, zvukové i filmové sekvence.

V roce 2004 byly zprovozněny dva multimediální kiosky v expozici Dopravní hala. Projekt byl tím úspěšně završen a ukončen na konci června 2004.

6.2.5 Osvětlení ve sbírkách NTM

Dvouletý projekt č.RK 04 P 03 OMG 019, „Osvětlení ve sbírkách NTM“ – příprava textové a obrazové části dvoudílného vědeckého katalogu

osvětlovacích těles (1. část- Neelektrické osvětlení, 2. část - Elektrické osvětlení). Zadavatel - odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK ČR , řešitel projektu a odborné vedení 1. části - J. Hulák, odborné vedení 2. části J. Pauly. Doba řešení: 2004 - 2005. Dokončení 1. části projektu, plánované na rok 2004, bylo z vážných důvodů odloženo na rok 2005.

6.3 Dílčí práce a studie

6.3.1 Irena Laboutková: Česká umělecká litina v 19. století

Úkol „Česká umělecká litina v 19. století“ pokračoval v roce 2004 první částí kapitoly „Centra evropské umělecké litiny“, zabývající se dějinami významných evropských sléváren, které svou činností ovlivnily vývoj umělecké litiny na českém a moravském teritoriu.

7. Konference, semináře, pedagogická činnost

7.1 NTM je hlavní pořadatel

Seminář provozovatelů HKV (28. 1. 2004)

Pravidelného semináře se zúčastnilo 65 zástupců Českých drah i soukromých společností včetně železničních opravárenských závodů.

Seminář pro vyučující dějin vědy a techniky (16. - 17. 2. 2004)

21. Seminář pro vyučující dějin vědy a techniky na českých a slovenských vysokých a středních školách. 22 referátů bylo publikováno v Rozpravách NTM.

Železnice v ČR, historie i budoucnost (15. 4. 2004)

Přednáška konaná jako doprovodný program k výstavě Jiří Bouda a železnice.

Sbírky v počítači (27. - 28. 4. 2004)

Dvoudenní seminář, který se zabýval digitálním zpracováním sbírkových předmětů v muzeích, archivech a knihovnách. Zaznělo 21 příspěvků, které NTM vydalo ve sborníku *Sbírky v počítači*.

Konstruktéři versus designéři - anebo naopak? (10. 5. 2004)

Odborný seminář pořádaný NTM a Asociací designérů ČR. Na semináři bylo předneseno 8 referátů, které budou v rozšířené podobě otištěny v Rozpravách NTM.

Rozhlasová, televizní a filmová technika (12. 5. 2004)

7. seminář k dějinám rozhlasové, televizní a i filmové techniky (trvalé oborové rozšíření), 10 referátů, které budou otištěny v Rozpravách NTM, jedno diskusní fórum (taktéž v rámci tohoto semináře).

Podmořský svět Steva Lichtaga (9. 6. 2004)

Přednáška, promítání a beseda pro veřejnost

Josef Hlávka - jeho myšlenkový odkaz a 100 let činnosti jeho nadace

(17. - 18. 6. 2004)

Tato mezinárodní konference se uskutečnila 17. a 18. června 2004 v Masarykově koleji a byla připravena ve spolupráci s ČVUT a s Nadáním Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových.

Seminář z dějin silniční dopravy (22. 6. 2004)

Na semináři zaznělo 12 referátů, které budou otištěny v Rozpravách NTM

Science at the Beginning of the Scientific Revolution (23. - 26. 6. 2004)

Mezinárodní konference, součást projektu World View Network (viz bod 6.2.3 této zprávy)

Sborník s příspěvky z konference obsahuje 22 článků a vyšel v listopadu 2004.

Přednáška pro veřejnost - J. Šafer - Mobilní architektura - australská zkušenost (8. 9. 2004)

Přednáška o projektu mobilní výstavy k 200. výročí začátku osidlování Austrálie.

Paměti a vzpomínky jako historický pramen (20. - 21. 10. 2004)

Pracovní setkání historiků a archivářů. Ve dvou dnech zaznělo celkem 30 referátů. Z příspěvků referujících bude vydán sborník.

Z dějin hutní výroby (10. 11. 2004)

45. Seminář Z dějin hutní výroby, se konal 10. 11. 2004. Bylo předneseno 17 referátů, které budou publikovány v Rozpravách NTM. Seminář měl mezinárodní účast (badatelé ze Slovenska).

Bílé domy nemusely být vždycky bílé - vila Tugendhat (11. 11. 2004)

Konference konaná u příležitosti výstavy - Vila Tugendhat uskutečněné v NTM. Na konferenci zaznělo 7 odborných příspěvků, zabývajících se uskutečněnými průzkumy jednotlivých částí slavné brněnské vily, současným stavem i její budoucností.

Z dějin geodézie a kartografie (2. 12. 2004)

Na jubilejním XXV. sympoziu Z dějin geodézie a kartografie bylo předneseno 11 referátů z oblasti historie oboru a dále 4 příspěvky týkající se klubových zpráv a knižních novinek. Příspěvky budou otištěny v Rozpravách NTM.

Z dějin hornictví (9. 12. 2004)

44. Seminář Z dějin hornictví byl pořádán 9. prosince 2004. Bylo předneseno 19 referátů pro 55 účastníků. Z dějin hornictví bylo 14 přednášek a o muzejnictví a ochraně památek 5 přednášek. Přednesené referáty budou otištěny v Rozpravách NTM Z dějin hutnictví č. 34 v roce 2005.

Historie strojírenství - Vývoj Trustu továren obráběcích strojů (14. 12. 2004)

Seminář Vývoj Trustu továren obráběcích strojů. 14 referátů bude publikováno v Rozpravách NTM.

7.2 Aktivní účast pracovníků NTM na konferencích (referáty, přednášky, příspěvky)

Konference: Vzdělání a osvěta v české společnosti 19. století (4. - 6. 3. 2004, Plzeň)

referát: Technický pokrok v 19. století (Jan Hozák)

Konference: Tensions of Europe (17. - 21. 3. 2004, Budapešť)

referát: The beginnings of sugar industry development in the Czech lands and their impacts (Miroslav Novák)

Konference: Obnova památek IV. - omítky historických staveb (23. - 24. 3. 2004, Praha)

příspěvek: Omítky památek druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století (Karel Ksandr)

Konference: Barevnost fasád (17. 4. 2004, Karlovy Vary)

referát: Omítky památek druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století (Karel Ksandr)

Přednáška: pro studenty FF MU Brno (28. 4. 2004)

Technický pokrok v 19. století (Jan Hozák)

Konference: Josef Hlávka, jeho myšlenkový odkaz a 100 let činnosti jeho Nadace (17. - 18. 6. 2004)

příspěvek: Vrcholná realizace Josefa Hlávky - areál řecko - pravoslavné církve v Černovicích na Bukovině (Karel Ksandr spolu s Marií Benešovou)

Konference: Památky moderní architektury (7. - 9. 9. 2004, Ostrava)

příspěvek: Problematika obnovy budovy č. „21“ - bývalé administrativní budovy Baťových závodů ve Zlíně (Karel Ksandr)

7.3 Pedagogická činnost pracovníků muzea

Konference muzejníků, restaurátorů a preparátorů (15. - 16. 9 2004, Liberec)

příspěvek: Restaurátorské práce na zámku Sychrov (Karel Ksandr)

Konference: Tradice a současnost železářské výroby (23. - 24. 9., Muzeum B. Horáka Rokycany)

Huť Šindelová - technická památka (Josef Petrik)

Konference: Paměti a vzpomínky jako historický pramen (20. - 21. 10., NTM Praha)

Kleplova sbírka vzpomínek v archivu NTM a její využívání (Jan Hozák)

Konference: STOP (21. 10. 2004, Praha)

příspěvek: Zkušenosti se zateplováním fasád památek první poloviny 20. století (Karel Ksandr)

Konference: Bílé domy nemusely být vždy bílé (11. 11. 2004, Praha)

referát: Výsledky stavebně-historického průzkumu vily Tugendhat (Karel Ksandr)

Cykly přednášek:

Milada Sekyrková, fakulta humanitních studií UK (Národní výtečníci aneb Formování novodobých českých elit)

Jiří Hulák, Západočeská univerzita v Plzni (Dějiny a teorii průmyslového designu)

Jana Pauly, Technická univerzita Liberec, Fa strojní a architektury (Dějiny průmyslového designu)

Pavel Pitrák, FAMU, katedra zvukové tvorby (Teorie zpracování zvukového signálu a Základy studiové techniky)

Miroslav Novák, VŠCHT (Dějiny chemie)

Jaroslav Folta, PedF UK (Dějiny matematiky)

Karel Zeithammer, FS ČVUT (Dějiny techniky)

Jednorázové přednášky:

Karel Ksandr: Univerzita 3. věku (Česká architektura druhé poloviny 19. století, 10. 3. 2004)

Karel Ksandr: Hovory o Praze (Josef Hlávka - vídeňský stavitel a český architekt, 14. 4. 2004)

Karel Ksandr: Archiv hl. m. Prahy (Josef Hlávka - vídeňský stavitel a český architekt, 20. 5. 2004)

Karel Ksandr: Gymnázium Jana Keplera (Josef Zítek - český architekt, 17. 11. 2004)

Karel Ksandr: Spolek přátel výtvarného umění Beroun (Budova Rudolfiny v Praze, 20. 11. 2004)

Karel Ksandr: fakulta architektury ČVUT (Josef Zítek - český architekt, 2. 12. 2004)

Karel Ksandr: Národní technické muzeum (Vila Tugendhat v Brně, 16. 12. 2004)

Pravidelnou pedagogickou činnost rozvíjelo Národní technické muzeum ve Vyšší odborné škole informačních služeb (Praha 4, Pacovská) jednosemestrální přednáškou Technika v muzeu pro posluchače 2. ročníku, na které se podílí 8 pracovníků muzea.

7.4 Programy pro školy

11. , 18. a 25 března, 1., 22. 4. a 29. dubna 2004

Železnice v ČR – historie i budoucnost

Přednášky pro žáky a studenty základních a středních škol na téma železniční sítě v ČR do r. 1900, vývoj tratí v Praze, železnice v současnosti (technické základy, statistické zajímavosti) i v budoucnosti (Transrapid Berlín – Drážďany – Praha – Budapešť, Panevropská síť). Přednášel Ing. Lukáš Týfa, odborný asistent na katedře dopravních systémů v území na ČVUT v Praze. Přednášky navštívilo 154 žáků ZŠ a 280 studentů SŠ z 9 pražských škol.

5. května 2004

Hledáme posádku raketoplánu

Ve spolupráci Gymnáziem Christiana Dopplera proběhlo v kinosálu NTM finálové kolo soutěže „Hledáme posádku raketoplánu“.

7., 14., 21. a 28. května, 11. a 18. června 2004

Astronomické přístroje, planety a Slunce

Série přednášek pro školy na téma technik pozorování planet a Slunce při příležitosti přechodu Venuše přes Slunce. Mgr. Petr Pudivít z Astronomického ústavu UK přednášel o technikách pozorování planet sluneční soustavy, zatmění Měsíce a Slunce, astronomických předpovědích viditelnosti planet, přechodu planet přes sluneční disk a o tom jak nejlépe tento úkaz pozorovat.

8. června 2004

Venus transit

Přímý přenos přechodu Venuše přes Slunce v kinosále NTM komentovaný odborníkem z hvězdárny Ondřejov.

1., 15. a 22. října 2004

Jak jsme se učili počítat

RNDr. Jaroslav Folta.,CSc., vedoucí oddělení Dějin vědy a techniky NTM přednášel na téma: kvantita v našem jazyku, počítání na nízkém stupni kulturního vývoje, počet – číslovka – číslice, zápisy množství, pampezei – počítej do pěti, abaky a staré aritmetické operace. Přednášky navštívilo 132 žáků ze 4 pražských základních škol.

5., 12. a 19. listopadu 2004

Nikola Tesla a jeho přínos pro rozvoj elektrotechniky

O Nikolu Teslovi, objevu točivého magnetického pole a principu motoru na střídavý proud, o jeho zásluhách o vítězství střídavého proudu nad stejnosměrným a úspěších na poli vysokofrekvenční techniky přednášel Mgr. Pavel Pitrák, vedoucí oddělení akustiky a elektrotechniky NTM. Součástí přednášky byla i praktická ukázka Teslova vysokofrekvenčního transformátoru.

8. Ediční a publikační činnost

8.1 Ediční činnost Národního technického muzea

Kniha Johannes Kepler: Sen neboli Měsíční astronomie, kterou Národní technické muzeum vydalo ve spolupráci s nakladatelstvím Paseka, získala třetí místo v kategorii Vědecká a odborná literatura soutěže Nejkrásnější kniha roku 2004, kterou každoročně vyhlašuje Památník národního písemnictví.

Tatáž kniha získala Cenu tiskáren Havlíčkův Brod, a. s. za nejkrásnější naučnou knihu 2004.

Obálka knihy
Johannes Kepler - Sen

V řadě Rozpravy NTM vyšlo:

- 185. Sbírkky v počítači. Sborník příspěvků z konference. Praha 2004.
- 186. Z dějin geodézie a kartografie 12. Praha 2004.
- 187. Studie z dějin hornictví 33. Praha 2004.
- 188. Z dějin hutnictví 34. Praha 2004.
- 189. Dějiny vědy a techniky 12. Praha 2004.

V řadě Práce z dějin techniky a přírodních věd vyšlo:

- 2. Šišma, Pavel: Učitelé na německé technice v Brně 1849 - 1945. Praha 2004.
- 3. Folta, Jaroslav: Dějiny matematiky. Praha 2004.
- 4. Česká technika na pozadí světového vývoje. Díl 1. Praha 2004.

V řadě Katalogy vyšlo:

- 22. Kepler a Praha/Kepler and Prague. Praha, NTM 2004.

8.2 Publikační činnost pracovníků muzea

Balcar, Miroslav překlad z polštiny: Wladyslaw Serczyk: Ivan IV. Hrozný. Nakl. LN, Praha 2004, X str., ISBN

Brenner, Karel, Kozák Jan: Kamčatka jako nástupiště geografických objevů v severním Pacifiku, in: Rozpravy NTM 186, řada Z dějin geodézie a kartografie 12, Praha NTM 2004, str. 58 - 66, ISBN: 80-7037-132-3

Brenner, Karel: Vývoj mapového zobrazení Kurilských ostrovů a Sachalinu, in: Rozpravy NTM 186, řada Z dějin geodézie a kartografie 12, Praha NTM 2004, str. 104 - 112 ISBN: 80-7037-132-3.

Cenker, Petr: Kill Devil Hill 17. 12. 1903 , in: Historie a plastické modelářství (HPM), ročník XIV, č. 1/2004, str. 29-30, ISSN 1210-1427

Cenker, Petr: Tabloid – Special hobby 1/48, in: Historie a plastické modelářství (HPM), ročník XIV, č. 4/2004, str. 26-30, ISSN 1210-1427

Cenker, Petr: Super Camel, in: Historie a plastické modelářství (HPM), ročník XIV, č. 7/2004, str. 31-35, ISSN 1210-1427

Cenker, Petr: Zanonie 1906, in: Letectví + kosmonautika (LK), ročník 80, č. 5/2004, str. 22-25, ISSN 0024-1156

Cenker, Petr: Letecké přístroje období 1914-1918, in: Metrologie, ročník 13, č. 3/2004, str. 19-24, ISSN 1210-3543

Cenker, Petr: Černé září 1918 in: Historie a plastické modelářství (HPM), ročník XIV, č. 10/2004, str. 15-20, č. 11/2004, str. 25-30, ISSN 1210-1427

Cenker, Petr: Etrich E.VIII, in: Letectví + kosmonautika (LK), ročník 80, č. 12/2004, str. 82-85, ISSN 0024-1156

Cenker, Petr: SPAD XIII Profipack, in: Historie a plastické modelářství (HPM), ročník XIV, č. 12/2004, str. 29-32, ISSN 1210-1427

Dvořáková, Dita – Veverka, Přemysl – Krajčí, Petr – Lukeš, Zdeněk: Slavné pražské vily. Umělecká agentura Foibos – Národní technické muzeum, Praha 2004, 188 stran, ISBN 80-7037-128-5

Folta, Jaroslav (ed.): Rozpravy NTM sv. 189, řada Dějiny vědy a techniky 12, Praha 2004, 126 str. , ISBN 80-7037-136-6

Folta, Jaroslav (ed.): Pavel Šišma, Učitelé německé techniky v Brně 1849-1945 (Práce z dějin techniky a exaktních věd, Sv. 2, Společnost pro dějiny věd a techniky Praha 2004, 230 str.

Folta, Jaroslav (ed.): Práce z dějin techniky a exaktních věd, Sv. 3, Praha Společnost pro dějiny věd a techniky 2004, 145 str, ISBN 80-239-4031-7

Folta, Jaroslav (ed): Česká technika na pozadí světového vývoje I, in: Práce z dějin techniky a exaktních věd, Sv. 4, Společnost pro dějiny věd a techniky Praha 2004, 300 str., ISSN 1801-0040

Folta, Jaroslav: Dějiny matematiky I, in: Práce z dějin techniky a exaktních věd, Sv. 3, Společnost pro dějiny věd a techniky Praha 2004, 145 str. ISBN 80-239-4031-7

Folta, Jaroslav: Desetiletí vytváření výzkumného oddělení pro dějiny techniky a exaktních věd Národního technického muzea (1993-2003), in: Rozpravy NTM sv. 189, řada Dějiny vědy a techniky 12, Praha 2004, str. 5 – 6, ISBN 80-7037-136-6

Folta, Jaroslav, Tereza Jindráková : Die Rolle von Mme du Châtelet in der Anwendung des Infinitesimalkalküls in Newtons Principia, in: (Franz Pichler, ed.) : Von den Planetentheorien zur Himmelsmechanik, Schriftenreihe Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik, Bd. 4., Johannes Kepler Universität, Linz 2004, str.155 – 162.

Folta, Jaroslav: Žena a neprůstřelná vesta aneb o kevlaru, in: Rozpravy NTM sv. 189, řada Dějiny vědy a techniky 12, Praha 2004, str.97 – 98, ISBN 80-7037-136-6

Folta, Jaroslav: Zamyšlení nad cestami české techniky, in: Česká technika na pozadí světového vývoje I, in: Práce z dějin techniky a exaktních věd, Sv. 4, Společnost pro dějiny věd a techniky Praha 2004, str. 7 – 38, ISSN 1801-0040

Folta, Jaroslav: Technická muzea a dějiny techniky in: Sborník mezinárodního odborného semináře Teorie a praxe vybraných muzejních činností, TM Brno 2004 , str. 12-17

Folta, Jaroslav: Česká technika na pozadí světového vývoje I, Předmluva str. 3 – 5, in: Práce z dějin techniky a exaktních věd, Sv. 4, Společnost pro dějiny věd a techniky Praha 2004, ISSN 1801-0040

Folta, Jaroslav: Hlavní vědecké objevy v oblasti využití energie in: (Václav Bratrych,ed.), Živel oheň – energie. IV. část: Energie v technických souvislostech, zde str. 242-3, Praha , Agentura Koniklec 2004, 321 str.

Folta, Jaroslav, in: Biografický slovník českých zemí A, Historický ústav AVČR & Libri, 2004, ISBN 80-7277-215-5, str.: 46, 62, 89-90, 145-146 , hesla: Agricola, Allé, Andreae-Šindel, Auspitz, J.A.

Heisler, Václav, Historie přesného mechanického měření času, in: Metrologie 2004/1, str. 27-30, ISSN 1210-3543

Heisler, Václav , Výstava hodin jako výtvarných předmětů, in: Klenotník – Hodinář 2004/1, str. 21-23, ISSN 1211-1937

Heisler, Václav : Nový chronograf Glashütte, in: Klenotník – Hodinář 2004/6, str. 30-31, ISSN 1211-1937

Heisler, Václav : TAG Heuer Monaco , in: Klenotník – Hodinář 2004/8, str. 30-31, ISSN 1211-1937

Heisler, Václav : Lange Double Split , in:Klenotník – Hodinář Speciál 2004, 2 str.,ISSN 1211-1937

Heisler, Václav: in: (Václav Bratrych, ed.), Živel oheň – energie. IV. část: Energie v technických souvislostech, zde str. 214-5, 218-9, Praha, Agentura Koniklec 2004, 321 str.

Hořejš, Miloš: Integrační tendence v československém strojírenském průmyslu po skončení 2.světové války. Na příkladu vzniku trustu továren strojírenské techniky, in: Rozpravy NTM sv. 189, řada Dějiny vědy a techniky 12, Praha 2004, str.25 – 42, ISBN 80-7037-136-6

Hořejš, Miloš: Taxisova poštovní doprava, in: Science – VTM 58 (2004) č. 2, str. 71, ISSN 1219-0897

Kodera, Pavel: Plzeňské opevnění v písemných pramenech ze 17. století. „... nynější pak ruina velmi škodlivá městu jest.“ In: Dějiny staveb 2003, Plzeň 2004, str. 87-95.

Kodera, Pavel (s M. Ďurčanským): Halič a Polsko v životě a díle Čenka Zíbrta. Skica z dějin české slavistiky. In: Dagmar Blümllová (ed.), Čeněk

Zíbrt a kulturní historie. Studie a materiály, České Budějovice 2003 (vyšlo 2004), str. 133-185.

Kodera, Pavel: Josef Podpěra (1878-1954). 50. výročí úmrtí. In: Akademický bulletin 2004, č. 4, str. 19, ISSN 1210-9525.

Kodera, Pavel: Inspirace antropologickými podněty v bádání o dějinách, in: Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny 6, 2004, č. 1, str. 107, ISSN 1211-8109 (spol. s M. Francem)

Kodera, Pavel: Výběr literatury ke kulturním dějinám za léta 2002-2003. In: Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny 6, 2004, č. 1, str. 82-93, ISSN 1211-8109 (spoluautor).

Kožíšek, Petr: Novela zákona o vývozu předmětů kulturní hodnoty, in: MotorJournal 2004, č. 4, str. 12-13, ISSN 1213 - 2527

Ksandr Karel (spolu s Zahradník Pavel), Dějiny a konstrukce palmového skleníku Liechtensteinského zámku v Lednici, In: Zprávy památkové péče, roč. 64, č. 3, rok: 2004, str. 197 - 204, ISSN: 1210-5538

Ksandr Karel, Editorial - SÚRPMO, In: Zprávy památkové péče, roč.: 64, č. 6, rok 2004, str. 489, ISSN: 1210-5538

Ksandr Karel (Hirš Jiří, Bajer Miroslav, Kala Jiří), Restaurování zámeckého skleníku v Lednici, In: Zpravodaj STOP - časopis Společnosti pro technologie ochrany památek, svazek: 6, č. 3, rok 2004, str. 3 - 20, ISSN: 1212 - 4168

Ksandr, Karel : Autorská zpráva - Jak vámi zvolená forma vyjadřuje „identitu“ realizace restaurování zámeckého skleníku v Lednici?, In: Architekt - nezávislý měsíčník architektů, ročník 50 (6 ročník měsíčníku), č. 9, rok 2004, str. 45, ISSN: 0862 - 7010

Ksandr, Karel (Hirš Jiří, Bajer Miroslav, Kala Jiří) : Zámecký skleník v Lednici, In: Architekt - nezávislý měsíčník architektů, ročník: 50 (6. ročník měsíčníku), č.: 9, rok: 2004, str.: 73, ISSN: 0862 - 7010

Ksandr, Karel (Hirš Jiří, Bajer Miroslav, Kala Jiří): Restoring the greenhouse at Lednice chateau, In: Structural Analysis of Historical Constructions - Possibilities of Numerical and Experimental Techniques, London, A.A. BALKEMA PUBLISHERS, 2004, díl: 2, str.: 1367 - 1374, ISBN 04 1536 3799

Ksandr, Karel (Benešová Marie) : Vrcholná realizace Josefa Hlávky - areál Řecko - pravoslavné církve v Černovcích na Bukovině (dříve Rakousko - Uhersko, dnes Ukrajina), In: Josef Hlávka, jeho myšlenkový odkaz a 100 let činnosti jeho nadace - konference 2004, Praha, ČVUT v Praze, 2004, str.: 52 - 63, ISBN: 80-01-03092-X

Kynčl, Radko: Energie v technických souvislostech, in: (Václav Bratrych, ed.), Živel oheň - energie. IV. část: Energie v technických souvislostech, zde str. 192-214, 220-230, 232-242, 244-249, Praha, Agentura Koniklec 2004, 321 str. ISBN 80-902-606-4-0

Kynčl, Radko: Zapřažené řeky, in:VTM Science 58, (2004), str. 71, ISSN 1219-0897,

Kynčl, Radko: Uhren, Nebel Verlag, Utting am Ammersee 2004, 256 s., ISBN 3-895-551-66X

Laboutková, Irena: Sochař Tadeáš Ignác Vyskočil (1753 - 1795) a zrod první litinové plastiky v Lauchhammeru. In : Rozpravy Národního technického muzea v Praze 188. Z dějin hutnictví č. 34. NTM Praha 2004, str. 57 - 66, ISSN: 0139-9810, ISBN 80-7037-135-8

Mašínová, Jana: Historie žehliček, in: Art & Antiques ročník 2, č. 6, rok 2004, str. 74 - 77, ISSN 1213-8398

Mašínová, Jana: Historický vývoj žehličky, in: Home, ročník 2, č.9, rok 2004, str. 64, ISSN 1214-3960

Mašínová, Jana: Z historie výroby koberců. In: Home, ročník 2, č. 10, rok 2004, str.72-73, ISSN 1214-3960

Nekvasilová, Jana: Počátky vývoje, výroby a užití portlandského cementu, in: Rozpravy NTM sv. 189, řada Dějiny vědy a techniky 12, Praha 2004, str. 19-24, ISBN 80-7037-136-6

Nekvasilová, Jana: Stavitelský praktik, in: Science - VTM 58 (2004) č. 4, str. 71, ISSN 1219-0897

Nekvasilová, Jana: Cementový poklad, in: Science - VTM 58 (2004) č. 10, str. 73, ISSN 1219-0897

Nekvasilová, Jana: zprávy:
Studie o technice v českých zemích 1945 -1992. Prezentace díla. In: DVT 37 (2004) č.2. str. 126-127, ISSN 0300 - 4414 , 21. seminář pro vyučující dějinám věd a techniky , in: DVT 37 (2004) č.2. str. 130 - 131, ISSN 0300 - 4414 , SHOT Amsterdam 2004, in: : DVT 37 (2004) č. 4. str. 260 - 261, ISSN 0300 - 4414

Nezmeškal, Arnošt: Výstava 100 let motocyklů Harley-Davidson, in: MotorJournal 2004, č.1/2, str. 26-30, ISSN 1213 - 2527

Nezmeškal, Arnošt: Návštěva vozu DKW v Jawě, in: MotorJournal 2004, č. 7/8, str. 16-17, ISSN 1213 - 2527

Nezmeškal, Arnošt: Jawa 350 OHC 1939, in: MotorJournal 2004, č. 9, str. 58-59, ISSN 1213 - 2527

Nezmeškal, Arnošt: Jawa 500 OHC 1945, in: MotorJournal 2004, č. 10, str. 58-59, ISSN 1213 - 2527

Novák, Miroslav: The beginnings of sugar industry development in the Czech lands and their impacts.in: „Tensions of Europe: The Role of Technology in the Making of 20th Century Europe Budapest, March 17-20, 2004, (Sborník z mezinárodní konference, na CD)

Novák, Miroslav: in: Biografický slovník Českých zemí B, sešit 2. Historický ústav AVČR & Libri, ISBN 80-7277-215-5, Hesla: Baborovský, Bažant (v tisku)

Petrik, Josef: Hornický kazatel a učenec. In: VTM Science, 6/2004, str. 71, ISSN 1214-4754

Petrik, Josef (ed.) : Rozpravy Národního technického muzea v Praze 187. Studie z dějin hornictví 33. NTM Praha 2004, ISSN: 0139-7931, ISBN 80-7037-134-X

Příplata, Josef: Určování směrů v dole, in: Metrologie 2/2004, str. 20-23, Praha 2004, ISSN 1210-3543

Příplata, Josef: K padesátiletí hornické expozice v NTM, in : Rozpravy Národního technického muzea v Praze 187, str.104-111, NTM Praha 2004, ISBN 80-7037-134-X, ISSN 0139-7931

Rasl, Zdeněk: (ed.): Rozpravy Národního technického muzea, sv. 188, řada Z dějin hutnictví 34, Praha 2004, 177 stran, ISBN 80-7037-135-8, ISSN 0139-9810.

Rasl, Zdeněk: Ocel pro zrození industriálního věku. VTM Science, 58, 2004, č. 5, str. 71. ISSN 1214-4754.

Rasl, Zdeněk: Železářské a nářadové hamry v Čechách dříve a nyní. In: Sborník Vesnické technické památky - výrobní objekty. Vysoké Mýto, 2004, s. 23-32. ISBN 80-239-4127-5.

Rasl, Zdeněk: K historickému, technickému a stavebnímu vývoji hamru v Dobřívě. Zprávy památkové péče, 64, 2004, č. 4, str. 326 - 330. ISSN 1210-5538.

Rasl, Zdeněk. Poslední hamry v Jižních Čechách. Stavební listy, X, 2004. č. 11-12, str.22-23. ISSN 1211-4790.

Rasl, Zdeněk: Litina v ulicích Prahy. Stavební listy, X, 2004, č. 11-12, str. 42-43. ISSN 1211-4790.

Rasl, Zdeněk: příspěvky do encyklopedie Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, IV. díl:

Šindelová (str. 13-14), Teplice (61-62), Tihava (68-69), Trhové Sviny (85-86), Trutnov (85-86), Tupesy (103), Varvažov (142), Věžovaná Pláně (168), Vlastějovice (176), Vodice (178), Vyšší Brod (203), Zechovice (223), Zlatá Koruna (224), Žďár (249), Železná Ruda (254-255), Národní technické muzeum (296-298), Brama (401), Cvočkaři (402), Česká montánní společnost (402), Dejl (402), Dmychadlo vysokopeční(402), Dýmačka (405) Hamr (407-408), Houska (409), Hutnické názvosloví historické (409), Huť (409), Ingot (409), Kadlub (411), Klopy (411), Kobyla (412), Kokila (412), Komorní železářny (413), Krénfajer (414), Kuplovna (414), Kusová pec (414), Kychta (414), Lednice (415), Lupa (415), Milíř (416), Millbar (416), Nístěj (417), Obělování (418), Ohříváč větru (418), Paketování (419), Palečnicový převod (419), Pauš (420), Plávková ocel (424), Ploština (424), Pražská železářská společnost (425), Prubířství (425), Pudlování (426-427), Puchýrna (427), Sekerníci (428-429), Stoupa (430), Svářkové železo (431), Šabota (431), Umělecká litina (434-435), Vantroky (436), Vlčí pec (436), Vysoká pec (438-439), Zkujňovací výheň (439)

In: Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. IV. díl. Libri, Praha 2004. ISBN 80-7277-160-4.)

Sekyrková, Milada: 7. 9. 1836. Ferdinand V. Poslední pražská korunovace, Praha Havran 2004, 192 str. ISBN 80-86515-37-0

Sekyrková, Milada: Dětství ve Sbírcce rukopisů a vzpomínek v Archivu NTM v Praze, in: Středočeský vlastivědný sborník, Muzeum a současnost. Řada společenskovední, sv. 22, 2004, str. 115 – 122, ISSN 0862-2043.

Sekyrková, Milada: Mistr konstrukcí. Zdeněk Bažant, in: VTM Science, roč. 58, 2004, č. 9, str. 71, ISSN 1214-4754.

Sekyrková, Milada: Vizionář. Karel Slavoj Amerling, in: VTM Science, roč. 58, 2004, č. 11, str. 73, ISSN 1214-4754.

Šlesinger, Josef: Hlavní vědecké objevy v oblasti využití energie in: (Václav Bratrych, ed.), Živel oheň – energie. IV. část: Energie v technických souvislostech, zde str. 216-7, Praha, Agentura Koniklec 2004, 321 str.

Švejda, Antonín: Kepler a Praha – katalog výstavy, Praha NTM 2004, 80 str. ISBN: 80-7037-130-7

Švejda, Antonín: The instruments of Erasmus Habermel in the National Technical Museum Prague collection, in: Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum, Praha 2004 str. 153 – 172, ISBN: 80-7037-133-1, ISSN 1211 – 958X (sborník z mezinárodní konference „Science in contact at the beginning of the scientific revolution“)

Švejda, Antonín: Instruments of Rudolphinian period masters in the National technical Museum Prague collection. In: (Franz Pichler, ed.): Von den Planetentheorien zur Himmelsmechanik, Schriftenreihe Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik, Bd. 4., Johannes Kepler Universität, Linz 2004, str.79 – 86

Valchářová, Vladimíra: Montanregion Erzgebirge / Hornický region Krušnohoří, projekt světového kulturního dědictví UNESCO. In: Zprávy památkové péče, 2004, roč. LXIV, č. 4, s. 361 – 362. ISSN 1210-5538.

Valchářová, Vladimíra: Výstava Symetrie a symbol. Průmyslová architektura Fritze Schuppa a Martina Kremmera. In: Zprávy památkové péče, 2004, roč. LXIV, č. 4, s. 363. ISSN 1210-5538.

Valchářová, Vladislava: XXII.. Gesprächskreis Technikgeschichte, Völklingen, In: Pražská technika. 2004, roč. 2004, č. 5, s. 50 – 51. ISSN 1213-5348.

Zamrzlová, Jitka: Formování pohledu na svět. In: Kepler a Praha – katalog výstavy, Praha NTM 2004, str. 5-8. ISBN: 80-7037-130-7

Zamrzlová, Jitka (ed.): Rozpravy NTM sv. 185 – Sbírkky v počítači. Muzea, archivy a knihovny v éře digitálních informací. Praha 2004, 110 str., ISBN 80-7037-131-5

Zamrzlová, Jitka (ed), Science in Contact at the Beginning of Scientific Revolution, řada: Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum, New Series, vol. 8, 365 str., Společnost pro dějiny věd a techniky Praha 2004, ISSN 1211-958X

Zamrzlová, Jitka: World View Network. In: Kepler and Prague, Praha NTM 2004, str. 5-8. ISBN: 80-7037-130-7

Zeithammer Karel, In: Pardubický kraj, ACR Alfa, s. r. o. Praha 2004,
str. 32, 34, 35, 115,187, ISBN 80-86-408-12-4

Zeithammer, Karel: Tram-waggon Richarda Trevithicka - 200 let parní
lokomotivy, in: Dráha 2/2004, str. 26 - 27, ISSN 1211-1260

Zeithammer, Karel: Historická železniční vozidla - základ železnič-
ných muzeí, in: Zprávy památkové péče 4/2004, str. 322 - 325, ISSN
1210-5538

9. Prezentace

9.1 Železniční muzeum NTM

V průběhu roku 2004 byla pozastavena příprava realizace Železničního muzea NTM v důsledku některých vnějších zásahů.

Ihned od počátku roku 2004 zahájilo NTM nezbytné přípravné práce. Bylo provedeno digitální zaměření celého areálu a v dubnu byla vyhlášena Veřejná obchodní soutěž na „Zpracování komplexní projektové dokumentace na rekonstrukci areálu a vybudování expozic Železničního muzea Národního technického muzea v Praze včetně provedení odborných průzkumů“. Celkem projevilo zájem sedm uchazečů, avšak dříve, než došlo k výběru zhotovitele projekčních prací, byla soutěž s ohledem na finanční situaci zrušena. Důvodem byl přesun finančních prostředků v souvislosti se zastavením financování rekonstrukce hlavní budovy NTM na Letné a výstavby depozitární haly v Čelákovících, bez jejíhož přednostního dokončení není možné vyklidit areál Železničního muzea před plánovanou rekonstrukcí. S ohledem na tuto skutečnost se termín dokončení rekonstrukce a zprovoznění muzea posunul na období po roce 2010. Hlavní problém v realizaci Železničního muzea však představuje nařízení č. 20 Magistrátu HMP ze dne 15. 11. 2004 o vyhlášení stavební uzávěry na celý prostor Masarykova nádraží za účelem změny územního plánu. NTM se obrátilo na primátora, náměstka primátora a odbor územního plánu MHMP se žádostí o výjimku z Nařízení o stavební uzávěře prostoru Masarykova nádraží, avšak neúspěšně. Odbor územního plánu MHMP nechá zpracovat několik variant územního plánu pro danou oblast, její dokončení se předpokládá v roce 2006 s následným pravděpodobně několikaletým projednáváním, než dojde k přijetí závazné varianty. Tato skutečnost odsouvá obnovení realizace projektu Železničního muzea reálně o tři až pět let.

V dubnu 2004 byla založena společná nadace Národního technického muzea a Českých drah, a. s., symbolicky pojmenovaná OKŘÍDLENÉ KOLO, určené k udržování historických železničních vozidel v provozuschopném stavu nebo alespoň ve stavu, který by umožňoval jejich vystavení.

V souvislosti s přípravou Železničního muzea byly sbírky historie železniční dopravy v lednu 2004 ze sbírkového oddělení historie dopravy vyčleněny a osamostatněny.

9.2 Krátkodobé výstavy

Kromě stálých expozic nabízelo muzeum v minulém roce celou řadu krátkodobých výstav. Tři z nich byly zahájeny ještě v roce 2003, nově bylo otevřeno x vlastních výstav a y výstav převzatých z jiných institucí. Ne všechny výstavy NTM byly instalovány v budově muzea. Výstavou roku byla výstava ŽEHLIČKA, která byla nejen největší, nejdelší, ale i nejnavštěvovanější.

9.2.1 Výstavy z vlastních sbírek

9.2.1.1 JMENOVCI MEZINÁRODNÍCH JEDNOTEK

Výstava, která vznikla již v roce 2003 byla věnována významným osobnostem vědy, po nichž byly pojmenovány základní a odvozené jednotky mezinárodních měrných soustav. Cílem této víceméně naučné výstavy bylo seznámit návštěvníky s jednotlivými osobnostmi, ale i s výsledky jejich úsilí. Výstava ukazoval i měřicí přístroje a expe-

rimentální zařízení a snažila se naznačit další vývoj mezinárodního sjednocování měř a vah.

kurátorka: Ing. Jana Nekvasilová
od dubna 2003 do konce roku 2004

9.2.1.2 100 LET MOTOCYKLŮ HARLEY-DAVIDSON

Opět se jedná o výstavu, které započala již v roce 2003. Dokumentovala nejen sto let existence jednoho z nejvýznamnějších výrobců motocyklů na světě, ale také dlouhá léta úspěšného působení značky Harley-Davidson na našem území.

kurátor: Mgr. Arnošt Nezmeškal
od 25. listopadu 2003 do 14. března 2004
(Tež obr. 6 v barevné příloze)

9.2.1.3 100 LET ČINNOSTI NADACE NADÁNÍ JOSEFA, MARIE A ZDEŇKY HLÁVKOVÝCH

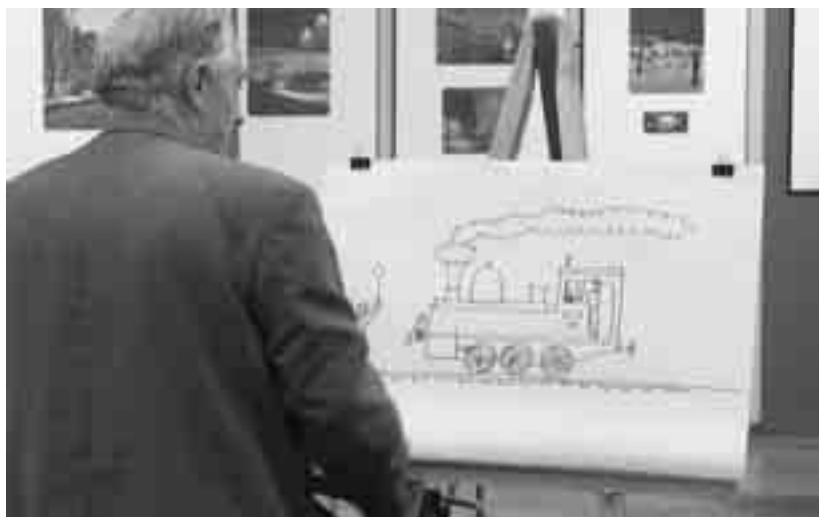
Tato výstava byla připravena ve spolupráci s Nadací Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových a Univerzitou Karlovou. Připomněla duchovní odkaz přední osobnosti české kultury – architekta, stavebního podnikatele a především mecenáše vzdělanosti – Josefa Hlávky (1831 – 1908). Návštěvníci se mohli seznámit s minulostí i současnou činností Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, která existuje bez přerušení sto let i přesto, že v období 1939 až 1989 bylo činěno mnoho pokusů na její zrušení.

kurátor: Bc. Karel Ksandr
od 19. prosince 2003 do 10. února 2004 v Křížové chodbě Karolína
od 23. dubna do října 2004 na Státním hradě Švihov

9.2.1.4 JIŘÍ BOUDA - ŽELEZNICE

Výběr z celoživotní tvorby známého malíře a grafika Jiřího Boudy. Na výstavě k mistrovým sedmdesátinám bylo vystaveno na sto jeho litografických děl, několik olejomalb, mědirytiny a ukázky knižních ilustrací. Mezi nejstarší patřily rané školní práce z roku 1957 a nejnovější díla se datovala k loňskému roku. Výstavu doplnila ve přednáška o železnicích v České republice a setkání s malířem. Děti si mohli kreslit přímo ve výstavním sále.

kurátor: Mgr. Ludvík Losos
od 6. dubna do 30. května 2004

9.2.1.5 ŽEHLIČKA

Výstavou ŽEHLIČKA jsme chtěli žehličku ukázat i jinak než jako pomocníka v domácnosti, s kterým jen málokdo rád spolupracuje. Představili jsme ji proto nejen jako přístroj k udržení a regulaci teploty, ale také jako výrobek, který byl často svým tvarem a vypracováním uměleckým dílem. Na výstavě byly k vidění žehličky se všemi známými typy ohřevu od žehličky nahřívací přímo v ohništi až po nejmodernější modely napařovacích žehliček. Celkem bylo vystaveno na 300 exponátů. Návštěvníci zvláště ocenili možnost přinést si sebou do muzea vlastní starou žehličku, kterou jim zde kurátoři výstavy odborně zhodnotili.

kurátoři: Ing. Jana Mašínová, Jiří Hrdlička

od 29. června 2004 do 9. ledna 2005

(Obr. 8 v barevné příloze)

9.2.1.6 VILA TUGENDHAT

Výstavu připravilo NTM ve spolupráci s Nadací Vila Tugendhat a Muzeem města Brna. Dvacet velkoformátových panelů ukázalo historii vily, její současný stav i výhled po připravované památkové obnově. Vystaveny byly i originály architektonických plánů - včetně skici Ludwiga Mies van der Rohe, trojrozměrný model budovy, několik kusů originálního nábytku a detailů interiéru. Výstava byla součástí mezinárodní konference Bílé domy nemusely být vždycky bílé aneb výsledky dosavadních průzkumů vily Tugendhat v Brně, které se zúčastnila též paní Daniela Hammer-Tugendhat, dcera stavebníků vily. Pro širokou veřejnost byla připravena večerní přednáška kurátora výstavy na téma historie, současnosti a budoucnosti vily.

kurátor: Bc. Karel Ksandr

od 11. listopadu 2004 do 9. ledna 2005

9.2.2

Převzaté výstavy jiných institucí

9.2.2.1 VÝZKUM SLUNEČNÍ SOUSTAVY

Výstava Britské rady a NTM byla oslavou novátorství, vyspělých technologií a dobrodružného ducha. Tunelová konstrukce napodobovala architekturu vesmírné sondy, grafické a textové panely evokovaly vzhled planet a zároveň obsahovaly informace o vesmírných letech na výše uvedené planety a komety. Výstava byla doplněna interaktivními elementy - skládáním malých robotků a krátkým filmem s názvem Flight to Mars.

od 1. června do 20. června 2004

9.2.2.2 10 LET EKOLOGICKY ŠETRNÉHO VÝROBKU V ČR

Výstava Ministerstva životního prostředí a NTM věnovaná problematice ekologického značení proběhla u příležitosti Světového dne životního prostředí a 10. výročí realizace Národního programu označování Ekologicky šetrných výrobků. Expozice, spolu s doprovodným programem, měla veřejnosti připomenout zásadní význam ekologie pro náš život.

od 7. června do 13. června 2004

9.2.2.3 MAPY VČERA A DNES, 50 LET KARTOGRAFIE PRAHA 1954 - 2004

Výstava instalovaná ve vestibulu NTM mapovala padesátiletý vývoj nakladatelství Kartografie Praha.

od 10. května do 30. května 2004

9.2.2.4 ARCHITEKTURA PODÉL AMERICKÝCH DÁLNIC

NTM a Velvyslanectví Spojených států amerických v Praze uspořádali výstavu fotografií významného historika architektury Johna Margoliese. Vystaveny byly tři soubory fotografií drobných staveb podél amerických silnic a dálnic – staré čerpací stanice, motoresty a motely z počátků amerického turistického průmyslu.

od 8. září do 31. října 2004

9.2.2.5 CONCEPT CAR ŠKODA ENVE

Autorská dvojice „designbrothers“ (Petr Novák, Ondřej Václavík) vystavovala v dopravní hale NTM designovou studii automobilu vyšší střední třídy na bázi reálného vozu Škoda Superb. Vystavený model vozu byl doplněn promítáním záznamu z průběhu realizace projektu na velkoformátové obrazovce.

od 5. října do 10. října 2004

9.2.3

Výstavy NTM
zapůjčené
k prezentaci
v jiných institucích

9.2.3.1 DESIGN ČESKOSLOVENSKÝCH ELEKTROSPOTŘEBIČŮ 1950 - 1980

Výstava NTM ve spolupráci se Severočeským muzeem Liberec ukázala tvorbu Stanislava Lachmana a designérů Kovotechny.

kurátor: Jana Pauly

od 13. února do 30. května 2004 v Technickém muzeu Brno

od 14. července do 10. října ve Slovenském technickém muzeu v Košicích (pod názvem Design československých elektrospotřebičů 1950-1980)

9.2.3.2 OTAKAR DIBLÍK [DESIGNER]

Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze připravila ve spolupráci s NTM retrospektivní výstavu českého průmyslového designéra Otakara Diblíka. Putovní výstava u příležitosti nedožitých 75. narozenin byla zároveň vůbec první retrospektivní výstavu Diblíkovy celoživotní tvorby.

kurátor: Jana Pauly

od 10. května do 31. května 2004 v Galerii Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze

od 16. července do 13. srpna 2004 ve výstavní síni Jana Janušky ve Vysokém Mýtě

od 1. září do 5. října 2004 na Fakultě architektury VUT v Brně

od 11. října do 31. října 2004 v Grafitec spol. s.r.o. v Dobrušce

od 18. listopadu do 11. prosince 2004 v Univerzitní galerii v Plzni

9.2.3.3 HISTORIE ELEKTROTECHNIKY

V rámci Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně byla uspořádána výstava kuriózních historických elektrotechnických výrobků. Soubor exponátů obsahoval např. vahadlové elektromotory, jejichž konstrukční princip napodoboval mechanismus parního stroje a byl slepou uličkou vývoje točivých elektrických strojů. Foto

Kurátor: Mgr. Pavel Pitrák

20. – 25. září 2004, BVV Brno

9.3 Spolupořadatelství NTM na výstavních akcích jiných institucí

Stálá expozice: Josef Hoffmann: Nadčasový design, hlavní pořadatel: město Brtnice (Metodická pomoc při konstituování dokumentačního centra, pomoc při přípravě tiskovin pro otevření expozice)

9.4 Zápůjčky na výstavy a akce jiných tuzemských institucí

Z nejvýznamnějších výstav, kterých se Národní technické muzeum exponátově účastnilo, lze uvést:

Česká fotografie 1840 – 1950 (Rudolfinum)

Franta Anýž – život a dílo (Obecní dům v Praze)

Padesátá léta (Muzeum Mladoboleslavska, Mladá Boleslav)

Křišťálové srdce Poděbrad (Muzeum města Poděbrady)

Loď připravit k boji (Oblastního muzea v Chomutově)

Praha 9 (Městská část Praha 9)

Koně a Pražané (Muzeum hl. města Prahy)

Architekt Emil Králíček (Galerie Jaroslava Fragnera)

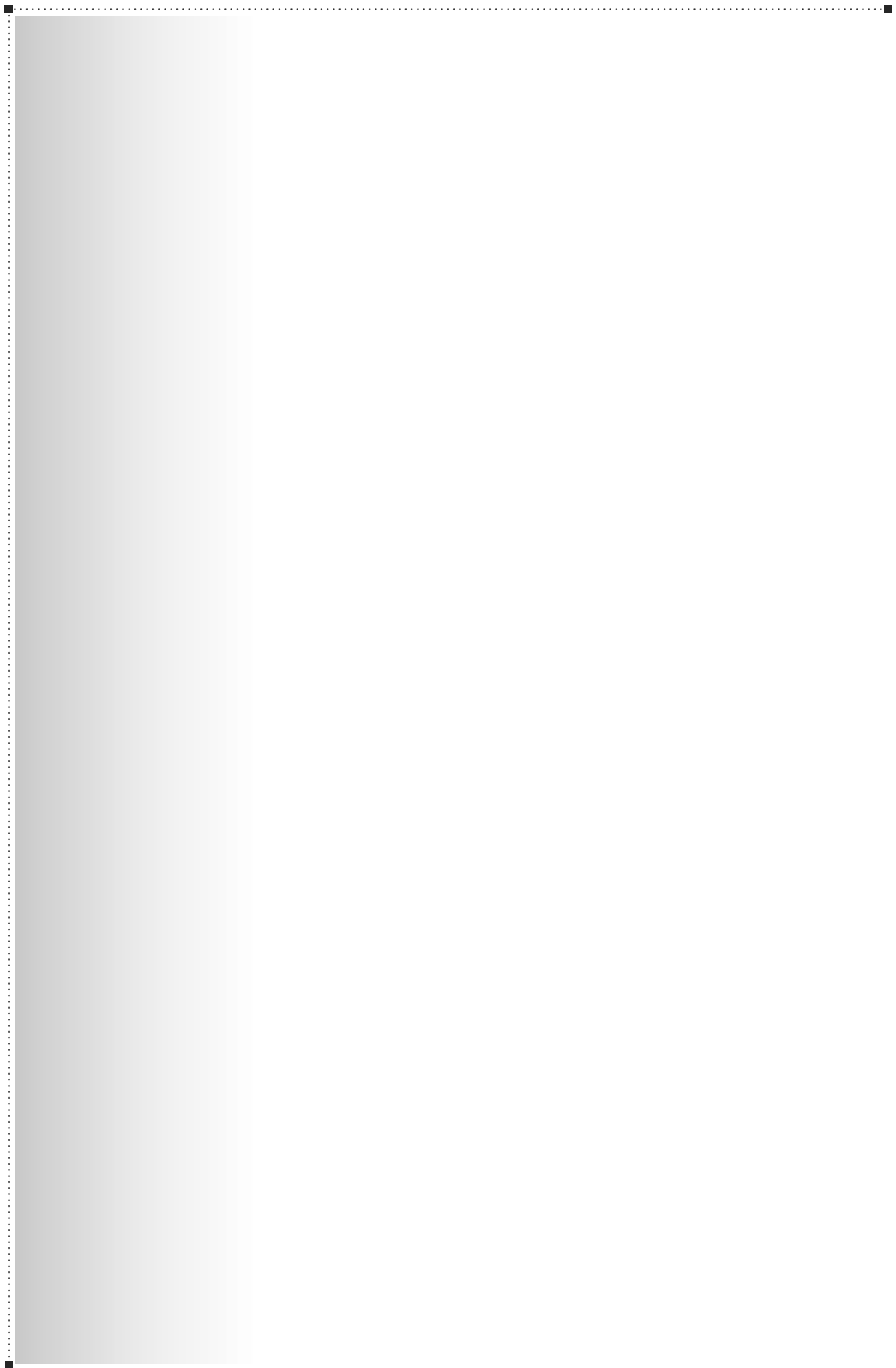
9.5 Významné zápůjčky na výstavy zahraničních institucí

Vyjma zapůjčení výstavy Design československých elektrospotřebičů (viz bod 9.2.3.1) zapůjčilo Národní technické muzeum k prezentaci do zahraničí čtyři expáty: skalní vrtačku elektrickou do Slovenského banského múzea v Banské Štiavnici. (únor 2004 – únor 2007) a na výstavu The Art of Flying (Duesseldorf, SRN), 3 exponáty odd. foto-kino (fotografie Marey).

9.6 Sbírkové předměty v pohybu

	Sbírkový předmět	Kdy	Kde	Druh akce
1.	Dva historické zapisovací telegrafy	21.5.2004 5.6.2004	NTM	160. výročí telegramu (24.5.1844) Muzejní noc
2.	Teslův transformátor	5.6.2004	NTM	Muzejní noc
4.	Větroň LF-107 Luňák	29.8.2004	Jindřichův Hradec	Letecký den
5.	Větroň LG-130 Kmotr	v průběhu roku 2004	Aeroklub Brno-Medlánky	vzlety na letištích Brno-Medlánky, Vrchlabí, Kroměříž, Prostějov a Vyškov
6.	Letoun Piper L-4HS	nebyl provozován	Letecké sportovní centrum Moravská Třebová	
7.	Dalekohled Carl Zeiss 110/750	18.5.2004	NTM	Den muzeí
8.	Pianola – automatické piano	18.5.2004	NTM	Den muzeí
9.	Čtyři modely parních strojů s elektromotorickým pohonem	2.5.2004	NTM	Odpoledne s párou
10.	Historické kuchyňské strojky	1.Q.2004	NTM	Pro pořad Prima vařečka
11.	Parní lokomotiva 464.202	20.3.2004	Přerov – Bylnice – Přerov	Pod vrcholky Bílých Karpat
12.	Parní lokomotiva 433.002	24.4.2004	Olomouc – Náměšř nad Oslavou a zpět	FLORA Olomouc
13.	Parní lokomotiva 433.002	25.4.2004	Suchob n/O – Veřovice	Z Nového Jičína do Nového Jičína
14.	Motorový vůz M 131.101	30.4.2004	Šumperk – Jeseník – Javorník ve Slezsku – Jeseník – Horní Lipová – Šumperk	Pálení čarodějnic
15.	Motorový vůz M 131.101	1.5.2004	Šumperk – Jeseník – Javorník ve Slezsku – Jeseník – Horní Lipová – Šumperk	Pálení čarodějnic
16.	Parní lokomotiva 433.002	8.5.2004	Vsetín – Velké Kralovice a zpět	500 let obce Hovězí
17.	Parní lokomotiva 433.002	5.6.2004	Vsetín – Velké Kralovice a zpět	350 let obce Halenkov
18.	Motorový vůz M 131.1405	30. a 31.8.2004	Teplíce – Písek – J.Hradec	Návoz na akce JHMD a.s. J. Hradec
19.	Motorový vůz M 131.1405	1./14.9.2004		Jízdy v rámci nostalgicko-turistických akcí JHMD, a.s. J. Hradec
20.	Parní lokomotiva 464.202	4.9.2004	Olomouc – Šumperk-Hanušovice a zpět	130 let pivovaru Hanušovice
21.	Motorový vůz M 131.101	4.9.2004	Šumperk – Hanušovice – a zpět	130 let pivovaru Hanušovice
22.	Parní lokomotiva 464.202	11.9.2004		100 let Šumperk – Kouty nad Desnou
23.	Motorový vůz M 131.1405	15.9.2004	J. Hradec – Praha – Ústí n/L – Teplíce	Návrat do domovského depa v Teplících
24.	Parní lokomotiva 354.1217	18.9.2004	Havlíčkův Brod-Humpolec	110 let tratě havlíčkův Brod – Humpolec

25.	Parní lokomotiva 354.1217	25.9.2004	výstava v zatopeném stavu	40 let PJ Brno-Maloměřice
26.	Parní lokomotiva 433.002	2.10.2004	Hranice na Moravě – Krásno nad Bečvou	120 let trati Hranice na Moravě-Krásno nad Bečvou
27.	Parní lokomotiva 464.202	2.10.2004	Olomouc – Přerov – Hranice na Moravě – Valašské Meziříčí – Vsetí a zpět	120 let trati Hranice na Moravě-Krásno nad Bečvou
28.	Parní lokomotiva 434.1100	16.10.2004	Lužná u Rakovníka – Plzeň a zpět	Předvádění lokomotivy v areálu podniku Škoda Dopravní technika s.r.o. v Plzni včetně návozu.
29.	Parní lokomotiva 464.202	27.11.2004	Letohrad – Dolní Lipka a zpět	Letohradský Mikuláš
30.	Parní lokomotiva 433.002	4.12.2004	Valašské Meziříčí – Štamberk a zpět	Mikulášská jízda
31.	Parní lokomotiva 354.1217	4.12.2004	Brno – Nedvědice a zpět	Mikulášská jízda
32.	Úzkorozchodná parní lokomotiva U 47.001		Jindřichův Hradec do Nové Bystřice	Pravidelné jízdy vlaků v parní trakci na trati JHMD
33.	Elektrický motorový vůz M 400.001	9 dní	Tábor – Bechyně	Pravidelné letní sobotní jízdy
34.	Průmyslová parní lokomotiva BS 80 č. 16	od 14.5.2004	Mladějov na Moravě	Pravidelné a zvláštní jízdy na trati průmyslové dráhy MŠLZ

10. Další programové a prezentační aktivity

10.1 Akce pro návštěvníky

Kromě průvodcovské služby v českém, anglickém, německém, francouzském a ruském jazyce, kterou využívají především školní skupiny, jsme pro návštěvníky muzea připravili celou řadu doprovodných programů.

Jednalo se zejména o odborné a výchovné programy pro školy, přednáškové cykly pro odbornou veřejnost, pořádání vědeckých symposií a seminářů a tvorbu zábavných programů pro nejširší veřejnost.

1. 1. - 14. 3. 2004

Doprovodný program k výstavě 100 let motocyklů Harley-Davidson

Během víkendů si mohli návštěvníci obhlédnout nebo na vlastní kůži vyzkoušet techniky Airbrush, Henna tattoo či Body art, techniky, které úzce souvisejí s harleyářskou kulturou. Při derniéře výstavy navíc přibýly jízdy na strojích Harley-Davidson a možnost vyzkoušet vozítko SEGWAY. V kinosálu doprovázelo výstavu promítání filmu Easy Rider.

(Obr. 7 v barevné příloze)

6. 4. - 30. 5. 2004

Doprovodný program k výstavě Jiří Bouda a železnice

Po celou dobu výstavy bylo pro děti připraveno kreslení přímo ve výstavním sále. Děti tak měly možnost zhlédnout krátké video ve kterém mistr během pěti minut nakreslil jednoduchý obrázek, či na sebe jen nechat působit kresby vystavené kolem sebe. Z těchto podnětů vznikly leckdy velmi zdařilé dětské kresby. V sobotu 1. 5. proběhlo ve výstavě setkání obdivovatelů tvorby Jiřího Boudy s mistrem samým.

2. 5. 2004

Jaro v muzeích - HISTORIE a PŘÍBĚHY

V rámci mezinárodního projektu Printemps des musées jsme připravili zábavné a poučné odpoledne během kterého návštěvníci mohli vidět staré stroje, jako např. mikroskop či Teslův transformátor, obdivovat funkční modely parních strojů, či zhlédnout naučné filmy v kinosálu NTM. Před budovou muzea se návštěvníci mohli podívat na Prahu z dalekohledu.

18. 5. 2004 - *Mezinárodní den muzeí*

Muzeum bylo celý den otevřeno zdarma. Celodenní program pro děti i dospělé připravilo NTM ve spolupráci s Asociací malých debružářů a v dopravní hale muzea probíhaly čilé fyzikální pokusy.

(Též obr. 4 v barevné obrazové příloze)

21. 5. 2004

160. výročí vynálezu telegramu

K příležitosti 160. výročí telegramu (24. 5. 1844) probíhala prezentace dvou historických zapisovacích telegrafů.

Z prezentace historických telegrafů

1. 6. 2004

Mezinárodní den dětí

V první den výstavy Výzkum sluneční soustavy si děti ve výstavě sestavovaly své vlastní pohyblivé roboty. Úspěšní technici, si své roboty mohli odnést domů jako dárek ke svému svátku.

5. 6. 2004

1. pražská muzejní noc

Večerní a noční program pro veřejnost v rámci pražské akce Muzejní noc – probíhaly volné prohlídky expozic Dopravní hala, Měření času a Interkamera a výstavy Výzkum sluneční soustavy. Konaly se

prezentace unikátních exponátů: pianola – programově ovladatelné pianino, demonstrace světelných efektů Teslova transformátoru, telegrafování na historickém Morseově telegrafu. Ve vestibulu muzea byla zřízena provizorní kavárna U rejnoka, kde byla po celou noc káva zdarma. V kinosálu probíhaly projekce filmů studentů FAMU a před muzeem odpalování papírových raket.

(Též obr. 5 v barevné příloze)

8. 9. 2004

MOBILNÍ ARCHITEKTURA

- australská zkušenost

Odpalování papírových raket

Přednáška architekta Jaroslava Šafera o zajímavém projektu mobilní výstavy k 200. výročí začátku osidlování Austrálie. Výstava, která byla instalována v kontejnerech na transkontinentálních tahačích, projela celou Austrálií.

24. 10. 2004

Odpoledne s párou

Předváděli jsme funkční modely parních strojů; před muzeem probíhaly pro nejmenší jízdy na modelu parního traktoru.

Odpoledne s párou

3. 12. 2004

Oživlý důl

Ke svátku sv. Barbory – patronky horníků a sv. Mikuláše probíhaly zábavné prohlídky expozice Rudného a Uhelného dolu, který byl pro tuto příležitost speciálně osvětlen a ozvučen. V chodbách se potulovali horníci, permoníci i čerti. Akce se konala už potřetí a opět se jí účastnilo více než 200 dětí.

16. 12. 2004

Vila Tugendhat

Přednáška kurátora výstavy Karla Ksandra o historii, současnosti a budoucnost této unikátní funkcionalistické stavby.

10.2 Spolupráce se sdělovacími prostředky

V průběhu roku 2004 probíhala spolupráce s médii na několika úrovních. Především však šlo o neplacenou inzerci, o spolupráci na článcích, pořadech a podobně. Hlavním mediálním partnerem v roce 2004 byl časopis art&antique.

- » inzerce aktivit NTM v televizi (Česká televize, TV Prima, TV Praha, TV Nova, BBC, Television Suisse Romande, agentura ITAR-TASS)
- » inzeráty v časopisech a novinách (art&antiquies, Reflex, ABC, České motocyklové noviny, Prague Post, aj.)
- » stálá rubrika v měsíčníku VTM – Science
- » stálá rubrika v měsíčníku Metrologie
- » články prezentující sbírky NTM v časopisech: Foto Video, art&antiquies, Hospodářské noviny, MF Dnes, Lidové Noviny, Fórum architekt, Právo, Blesk, Literární noviny, Respekt, Reflex

Květy, 4. 3. 2004

Blesk, 21. 11. 2004

Mladá fronta dnes, 8. 13. 2004

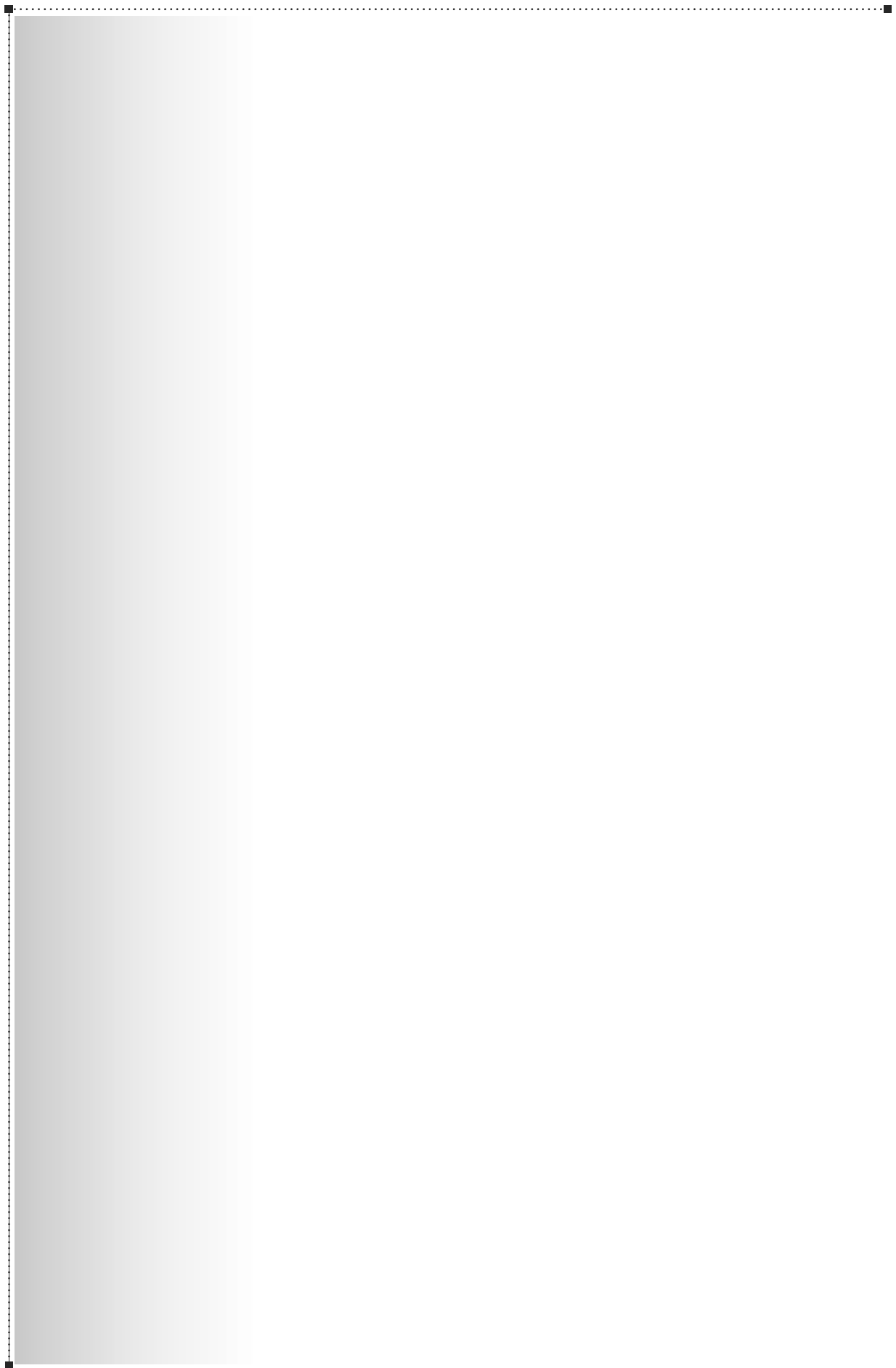
11. Multimediální studio

Multimediální studio Národního technického muzea je oddělením s relativně širokým spektrem činností. K jeho hlavním úkolům patří správa počítačové sítě, osobních počítačů a serverů, zajištění provozu muzejního videostudia a fotoateliéru, vytváření multimediálních aplikací pro expozice a výstavy. Kromě toho vytváří a spravuje interní informační systém (intranet), spolupracuje správě www prezentace (technická část). K dalším aktivitám patří provozování digitalizačního pracoviště. Poslední aktivitou Multimediálního studia je provozování mediátekny – knihovny elektronických médií, která je zmíněna v bodě 5.3.

Fotoateliér

Během roku 2003 bylo muzejní fotografkou zhotoveno 650 černobílých a 110 barevných fotografií, 180 diapozitivů, dále bylo digitalizováno 660 kinofilmových snímků. Digitální cestou fotografka kromě toho zhotovila cca 6 500 snímků, pro potřeby kolegů vytvořila 31 CD-ROM s fotografiemi a vytiskla cca 100 stran A4 s náhledy na barevné inkoustové tiskárně. Pomocí digitální zadní stěny Betterlight bylo digitalizováno 220 předloh.

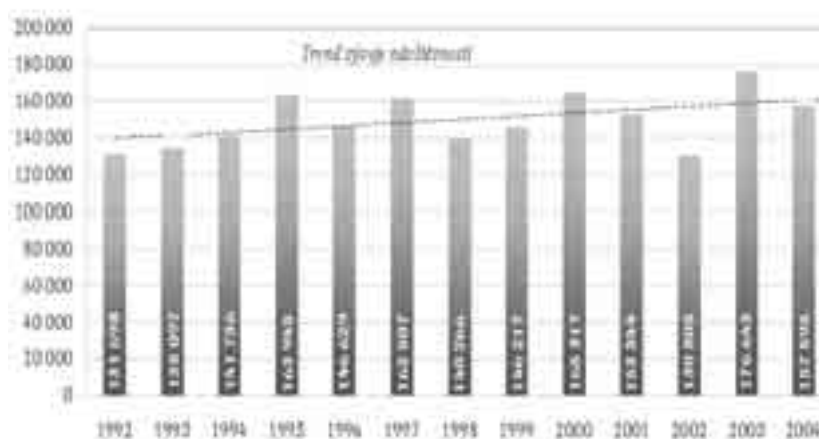
K základním úkolům videostudia patří kromě tvorby videozáznamů pro doplnění muzejních expozic dokumentace činnosti muzea a dle možností výroba vlastních dokumentárních filmů na profesionální úrovni (získali jsme již několik festivalových cen, jeden z filmů byl opakovaně vysílán Českou televizí). Filmy jsou později k dispozici pro projekci v našem kinosále a v mediátéce. Během roku 2004 pracovalo Videostudio NTM kromě jiného na filmech „Videokronika NTM a dokumentu Kroky v šeru.

12. Návštěvnost

V roce 2004 navštívilo muzeum celkem 157.595 návštěvníků. Po 35procentním nárůstu v roce 2003 se sice jedná o propad, ale i tak se drží 3% nad průměrem posledních deseti let. Snížení návštěvnosti o 11% oproti roku 2003 má zejména dva hlavní důvody. Návštěvnost v roce 2003 byla významně ovlivněna výstavou „Svět Kinder překvapení 2003“, která sama o sobě zvedla počet o cca 30.000 návštěvníků nad dlouhodobý průměr. Z tohoto pohledu není loňská návštěvnost rozhodně špatná, zvláště když se vezme v potaz uzavření expozic Rudný a uhelný důl, Metalurgie a Telekomunikace z důvodu částečné rekonstrukce muzea – což je také druhý hlavní důvod zmíněného propadu.

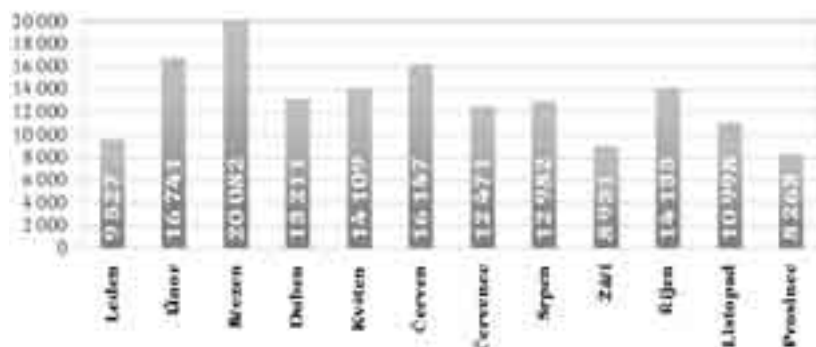
Graf návštěvnosti NTM v letech 1992-2004

Průměrná měsíční návštěvnost platících návštěvníků byla ve výši 12.154 osob. Nejvyšší měsíční návštěvnosti (únor, březen) způsobila končící výstava 100 let motocyklů Harley-Davidson a zejména program pro veřejnost připravený v březnu k jejímu dni. V červnu, kdy tradičně na konci školního pololetí dochází k poklesu počtu návštěvníků, se naopak návštěvnost muzea vyhoupla na třetí nejsilnější měsíc. Důvodem byla velmi úspěšná akce Pražské muzejní noci, kdy jen do NTM zavítalo 3334 návštěvníků. Naopak leden a září zůstaly vinou absence škol a cizinců jako obvykle pod měsíčním průměrem.

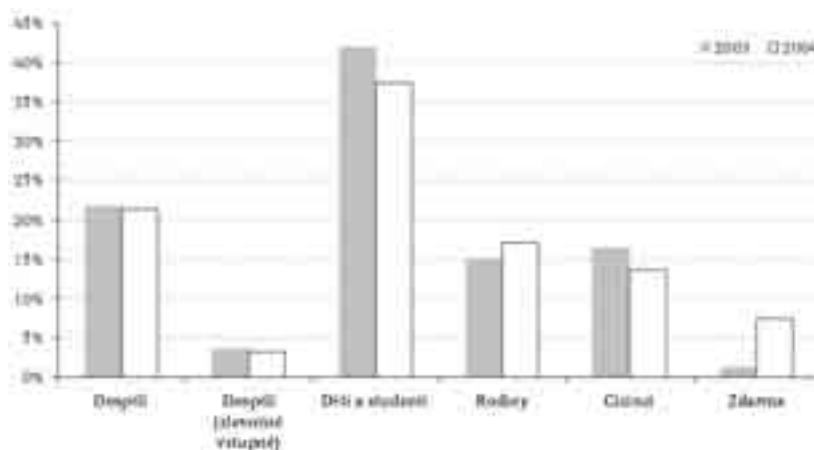
	Návštěvnost v roce 2004			Celkem
	Dospělí	Děti	Ostatní	
Leden	4 693	4 617	217	9 527
Únor	8 780	7 151	810	16 741
Březen	7 265	11 753	1 064	20 082
Duben	3 608	7 387	2 216	13 211
Květen	3 816	8 561	1 732	14 109
Červen	3 275	9 030	3 842	16 147
Červenec	6 592	5 475	404	12 471
Srpen	6 382	6 302	298	12 982
Září	3 436	5 292	203	8 931
Říjen	5 601	8 209	323	14 133
Listopad	4 324	6 378	296	10 998
Prosinec	2 869	5 056	338	8 263
Celkem	60 640	85 212	11 743	157 595

Graf návštěvnosti
NTM v roce 2004

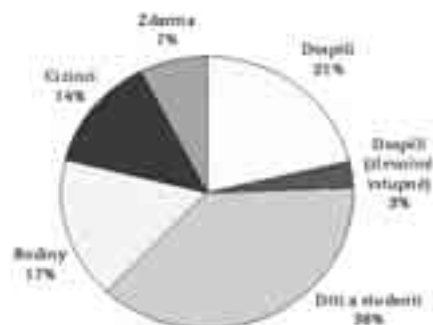

Jak vyplývá ze struktury návštěvníků, zůstávají dominantní skupinou děti, studenti a rodiny s dětmi. Ti tvoří dohromady 55% všech našich návštěvníků. Oproti roku 2003 rapidně vzrostl počet osob, které navštívily muzeum zdarma. Tato skutečnost má hned několik příčin. Díky programu zaměřenému na nejmenší návštěvníky (např. kreslení ve výstavě Jiří Bouda - Železnice) vzrostl počet příchozích mateřských škol. Došlo také k zvýšení počtu dní, kdy byl do muzea vstup zdarma. Vedle prvního pátku v každém měsíci či Dne muzeí byl volný vstup při příležitosti různých významných výročí. Posledním, ale velmi významnou příčinou je již zmiňovaná Pražská muzejní noc, která též umožňovala prohlídku muzea zdarma.

Graf struktury
návštěvníků
v letech 2003
a 2004

Graf struktury
návštěvníků
v roce 2004

13. *Ekonomika a majetek*

13.1 *Objekty ve správě muzea*

V roce 2004 mělo NTM právo užívání k těmto nemovitostem:

- » Hlavní budova NTM, Kostelní 42, Praha 7 – Letná
- » Depozitární areál, Čelákovice – Záluží, okr. Praha – východ
- » Skladový objekt, Stehelčevy, okr. Kladno
- » Depozitární objekt Hřešihlavy, okr. Rokycany
- » Železniční muzeum Praha – střed, bývalé DKV Masarykovo nádraží
- » Rekreační objekt Vítkovice v Krkonoších, okr. Semily

Na všech nemovitostech byly prováděny v minimálním rozsahu údržbové práce s ohledem na dispoziční rozpočtové prostředky na tuto oblast. V rámci investičních akcí NTM v roce 2004 probíhala výstavba depozitární haly v Čelákovicích a pokračovala částečná rekonstrukcí hlavní budovy, které byla dlouhodobě přerušena ve III.čtvrtletí 2004.

13.2 *Ekonomika a hospodaření*

» Národnímu technickému muzeu je dlouhodobě pokrýván příspěvkem ze státního rozpočtu pouze vývoj mzdových tarifů, náklady na energie a částečně nákup sbírkových předmětů.

» Samostatným příspěvkem je pokrývána investiční výstavba. Největšími problémy roku 2004 bylo přerušené financování investičních akcí Částečná rekonstrukce hlavní budovy a Výstavba depozitární haly v Čelákovicích. Toto zpoždění, kdy faktury v objemu cca 45 mil.Kč byly proplaceny až koncem roku 2004 způsobilo odstoupení od smlouvy generálního dodavatele akce Částečná rekonstrukce hlavní budovy a zpoždění realizace akce Výstavba depozitární haly v Čelákovicích o cca šest měsíců. NTM ještě ve třetím čtvrtletí 2004 dlužilo zhotovitelům částku cca 60 mil. Kč a investiční prostředky v objemu cca 45 milionů byl uvolněny až v posledním čtvrtletí, NTM stále dluží zhotovitelům staveb částku v objemu cca 15 mil. Kč. Nedostatek finančních prostředků na investiční výstavbu a následně vyhlášená stavební uzávěra pro předmětné území byl v červnu 2004 důvodem k dlouhodobému přerušení veškerých prací na realizaci projektu Železničního muzea.

» Příspěvek na krytí věcných nákladů přidělovaných Národnímu technickému muzeu je dlouhodobě pod vývojem inflace a to minimálně od roku 1998. Tzn., že věcné náklady nejsou plně pokryty. Z uvedeného vyplývá, že další provozní náklady a další složky mezd jsou kryty z tzv. mimorozpočtových zdrojů, ať už grantů, darů, nebo pronájmů. Věcné náklady byly uhrazovány v závislosti na účelových dotacích, které muzeum dostává v průběhu roku a tak se zákonitě čerpání věcných prostředků posouvá do 3. a 4. čtvrtletí. Čerpání výdajů po jednotlivých čtvrtletích: I. 20%, II. 20%, III. 25%, IV. 35%.

» Mzdové náklady v oblasti tarifních platů jsou pokrývány ze zákona, přičemž objem přidělených prostředků neumožňuje od roku 2004 naplňovat platnou šestnácti třídní mzdovou tabulku.

» Z plánovaného stavu 143 přepočtených pracovních míst byl skutečný průměrný přepočtený stav za rok 2004 129 pracovníků, což se zákonitě odráží v nedostatku kapacit na některé činnosti muzea.

» Celkem byly za rok 2004 do rozpočtu muzea zapojeny mimorozpočtové zdroje (tzn. mimo státní rozpočet – kapitola ministerstva kultury) zejména na restaurování sbírkových předmětů a vybudování vysoušecího pracoviště včetně zajišťování jeho provozu v rámci likvidace škod po povodni 2002.

» Byl proveden tento rozsah odstraňování povodňových škod:

restaurování 14 architektonických modelů	790 000,- Kč
restaurování 19 strojů z různých sbírek	1 157 000,- Kč
restaurování 11 motorů a dynam	740 000,- Kč
restaurování 10 strojů ze sbírky strojírenství	1 278 000,- Kč
náklady na uložení archiválií v mrazírnách	750 000,- Kč
provoz vysoušecího pracoviště	750 000,- Kč
náklady na konzervaci trojrozměrných předmětů	600 000,- Kč
celkem	6 065 000,- Kč

» Dalším mimorozpočtovým zdrojem byly prostředky na společné projekty v rámci EU. Národní technické muzeum přijalo dvě dotace z titulu účasti na programech mezinárodních institucí, jedná se o projekt SCALEX (469 tis. Kč) a World View Network (137 tis. Kč). Přijaté prostředky ze zahraničí byly použity v souladu se smlouvami se zahraničními partnery.

» Národní technické muzeum neprovádí vlastní hospodářskou činnost.

» I přes nepříznivý vnější ekonomický vývoj se podařilo hospodaření muzea udržet v uspokojivé poloze tj. s nulovým hospodářským výsledkem.

**13.3 Výpis hlavních
účetních
položek
z uzávěrky za
účetní období
2004**

Spotřeba celkem	3 601 450,03
z toho spotřeba PHM	237 076,64
z toho materiál na výstavy	361 597,80
z toho knihy a publikace	306 980,10
z toho drobný hmotný materiál	161 302,90
z toho ostatní materiál	2 396 167,89
z toho materiál na opravy budov	138 324,70

Energie celkem	3 049 066,00
z toho elektřina	1 343 483,04
z toho teplo	1 561 265,10
z toho plyn	20 523,21
z toho vodné	123 794,65

Nákup sbírkových předmětů	3 484 921,25
----------------------------------	---------------------

Opravy celkem	7 876 658,89
z toho opravy exponátů	6 008 727,70
z toho opravy ostatní	501 086,00
z toho opravy budova	1 366 845,19

Cestovné celkem	638 724,99
z toho cestovné tuzemské	83 928,00
z toho cestovné zahraniční	540 855,99
z toho jízdné MHD	13 941,00

Služby celkem	11 894 215,36
z toho poštovné	130 540,50
z toho přepravné ostatní	38 811,20
z toho výstavy	46 198,20
z toho telefony	585 055,91
z toho úklid	1 656 527,92
z toho školení	126 673,32
z toho překlady, rozmnožování	254 775,04

z toho propagace	397 303,40
z toho střežení objektu	3 008 065,50
z toho služby pro exponáty	1 189 603,40
z toho ostatní služby	3 668 503,48
z toho inzerce	36 611,50
z toho stočné	188 850,12
z toho katalogy	337 707,07
z toho tisk	161 384,40
z toho PC	17 604,40
z toho expozice	50 000,00
Mzdy celkem	24 255 499,00
z toho mzdy	23 367 325,00
z toho civilní služba	77 699,00
z toho OON	585 056,00
z toho autorské honoráře	225 419,00
Pojištění celkem	8 091 515,00
z toho pojištění SP	6 117 825,00
z toho pojištění ZP	1 973 690,00
Ostatní sociální náklady celkem	1 774 663,00
z toho soc. nákl.	1 056 101,00
příspěvek na stravu	718 562,00
Tržby celkem	10 957 842,38
z toho vstupné	6 599 950,00
z toho pronájem	3 058 893,00
z toho pronájem bytů a park.	144 844,00
z toho za zápůjčky exponátů	46 000,00
z toho za posudky	18 500,00
z toho ostatní	1 089 655,38
Tržby za katalogy a publikace	289 231,45
Tržby za prodané zboží NTM	4 674,00
Provozní dotace celkem	54 763 250,44
Provozní náklady celkem	68 871 379,41
Příjmy celkem	68 871 379,41

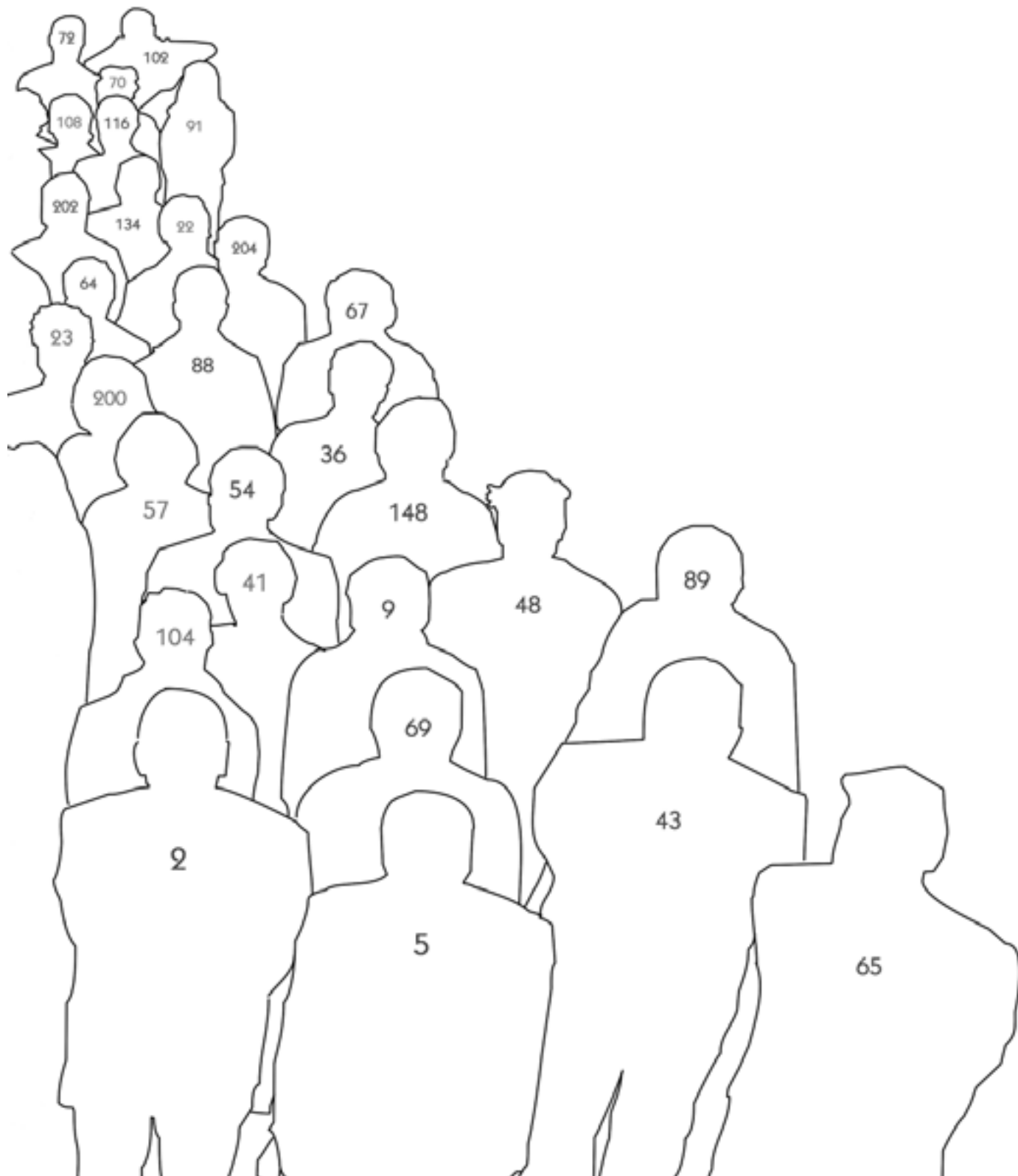
14. Zaměstnanci muzea v roce 2004

Průměrný přepočtený stav v roce 2004 činil 129 zaměstnanců, z toho 52 žen. Průměrný evidenční stav dosáhl výše 153 zaměstnanců, z toho 60 žen. Oproti předcházejícím rokům se zvýšil podíl zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním (54 osob), rovněž více zaměstnanců si zvyšuje nebo rozšiřuje kvalifikaci dalším studiem (8). Vedení podporuje i další formy profesního a osobního růstu – odborné semináře, stáže, jazykové kurzy apod. – celkem se v r. 2004 zúčastnilo tohoto typu vzdělávání téměř 80 % odborných pracovníků.

V r. 2004 přijalo NTM do pracovního poměru celkem 13 čerstvých absolventů středních a vysokých škol.

Mimo těchto absolventů nastoupili do Národního technického muzea v r. 2004 tito odborní zaměstnanci s praxí: Tejnecká Pavlína, Micka Martin Mgr., Štanzel Tomáš Ing., Mgr., Šlápota Jaromír, Heřmánek Zbyněk, Janošík Stanislav Ing. – vedoucí odd., Resnerová Barbara Mgr., Polčák Zdeněk Mgr. (odešel 31. 12. 05), Koderer Pavel Mgr., Davídková Regína Ing. – vedoucí odd. Svůj pracovní poměr ukončili v r. 2004 tito zaměstnanci: Suchý Václav Ing., CSc., Heisler Václav Ing., CSc., Klein Robert – vedoucí oddělení, Kučerová Věra, Crkva Michal Ing. – vedoucí odd., Hron Václav. Dva ze stálých zaměstnanců zemřeli (Horáková Stanislava a Jílek Vladimír.)

Velkou pomocí při plnění pracovních úkolů především odborných sbírkových oddělení byl v uplynulých letech výkon civilní služby. Na počátku r. 2004 kovalo v muzeu civilní službu 24 občanů, v prosinci skončilo posledních 6. Pro další léta bude velmi obtížné tyto pracovníky nahradit, velká část manuální pomocné práce se bohužel přenesse na odborné, kvalifikované zaměstnance.

Multimediální studio

Schorge Walter	82
Buriánková Magdalena DiS.	83
Hron Václav	84
Jelínková Linda	85
Kaštanek Jan	86
Slápotka Jaromír	87
Vítek Radek	88

Strojírenství a spotřební průmysl

Kyndl Radko	89
Kaňková Ivana	90
Ing. Mašínová Jana	91
Mgr. Polčák Zdeněk	92

Restaurátorské a konzervátorské dílny

Ing. Janoščík Stanislav	93
Brabec Petr	94
Brabec Stěpán	95
Březina Radomil	96
Ekl Tomáš	97

Hlaváček František

Holinský Václav	98
Křištof Milan	99
Ledinský Pavel	100
Mašťalř Lubomír	101
Panůška Jiří	102
	103

Vysoušení zamražených archiválií

Ing. Šupová Kateřina	104
Brokešová Marcela	105
Fornášková Martina	106
Heřmánek Zbyněk	107
Petrovská Jana	108
Volgner Jan	109

Železniční muzeum

Hudec Pavel	110
Kučera Tomáš	111

Oddělení přímo řízená NGR pro ekonomiku, provoz a výstavbu

Ekonomické oddělení

Ing. Davidková Regina	112
Ing. Črkva Michal	113
Adámková Jaroslava	114
Alexová Věra	115
Grimm Jiří	116
Langerová Karla	117

Provoz

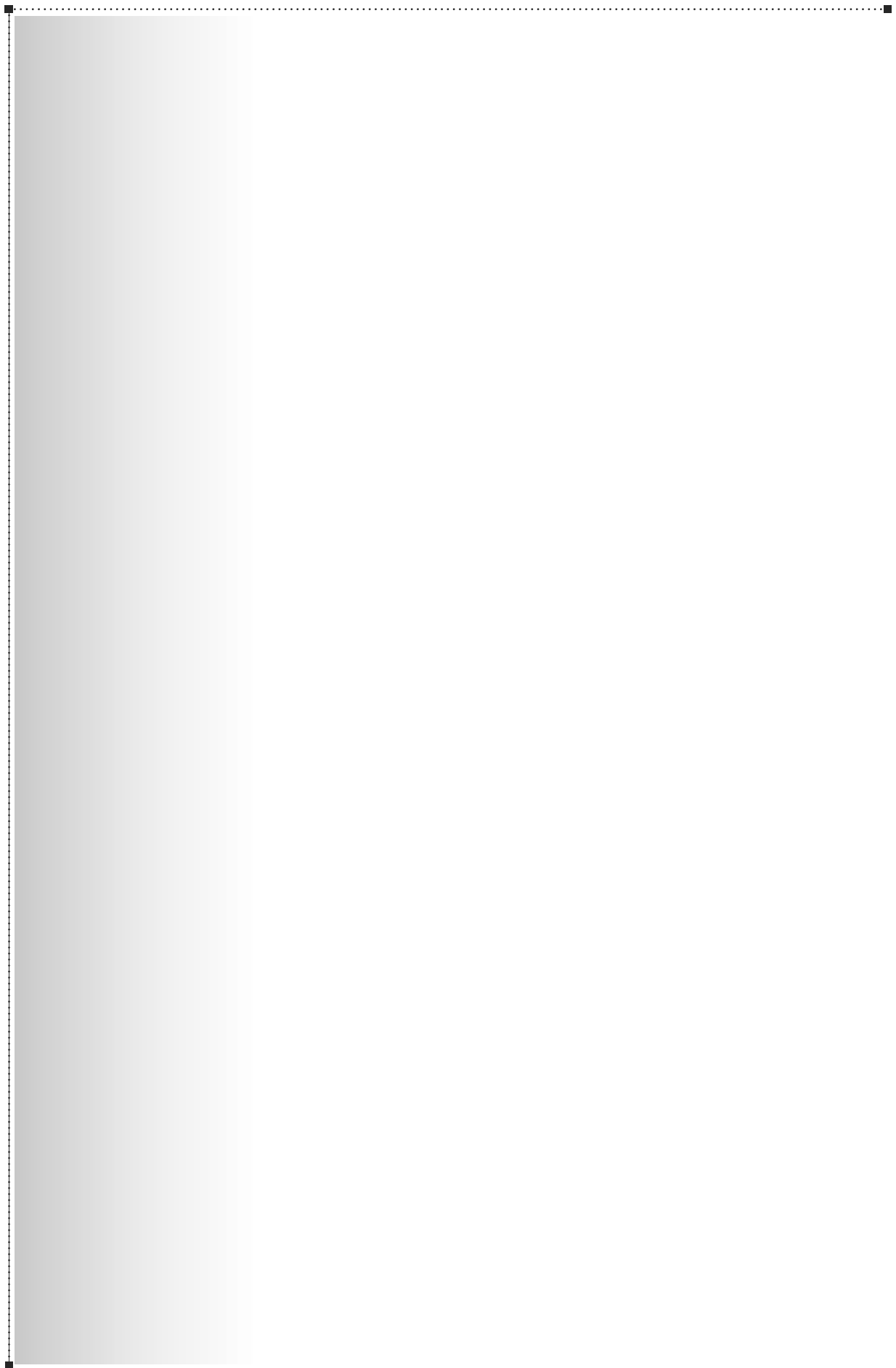
Formánková Eva	118
Běhouňková Jindřiška	119
Brož Karel	120
Čalová Dagmar	121
Doležal Jiří	122
Doležal Zdeněk	123
Fryba Bronislav	124
Hend Pavel	125
Hrdličková Viléma	126
Jasný Miroslav	127
Kratochvilová Drahomíra	128

Křesina Oldřich

Ing. Kůstka Jaroslav	129
Likářová Věra	130
Morávková Jarmila	131
Mortaniková Ludmila	132
Mottys Josef	133
Nečanicový Miloš	134
Novotná Helena	135
Orlová Věra	136
Padalák Václav	137
Plavcová Marta	138
Stejskalová Alena	139
Ing. Stovíčeková Miluška	140
Siveráková Zdenka	141
Táchová Věra	142
Ing. Tesařová Anežka	143
Vališová Markéta	144
Vegner Jiří	145
Výmola Stanislav	146
	147

Správa budov

Randa Roman	148
Baslová Hermína	149
Bér Oldřich	150
Boček Josef ml.	151
Böhmer Richard	152
Böhmerová Miluše	153
Duník Emil	154
Francík Petr	155
Klasna Jaroslav	156
Loskot Karel	157
Palko Michal	158
Rathovský Vladimír	159
Slážík Jozef	160
Vališ Václav	161
Vaňourek Antonín	162
	163

15. Činnost pracoviště zajišťujícího působnost zákona č. 71/1994 Sb.

22. ledna 2004 vyšla dlouho očekávaná novela 80/2004, která mění původní zákon o vývozech předmětů kulturní hodnoty č. 71/1994 ve znění zákona 122/2000 Sb.

V roce 2004 vybavilo NTM 37 žádostí k trvalému vývozu a 36 požadavků na vývozy na dobu určitou. Ukončení vývozu na dobu určitou je organizace povinna kontrolovat.

16. Výhledy a plány pro rok 2006

Slovo na závěr

Plány do dalších let máme velké a plné optimismu.

Základem je budova. Počítáme s pokračováním rekonstrukce hlavní budovy a otevřením nových prostor pro expozice a výstavy, dokončení rozestavěného depozitáře v Čelákovcích a přípravou studie na další, tolik potřebný depozitář. Začali jsme se připravovat na možnost výstavby nové budovy v zahradě muzea.

V souvislosti s přestavbou hlavní budovy nás čeká jistě obtížné stěhování a přesuny sbírek. Připravujeme nové expozice polygrafie, architektury, stavitelství a designu, nové interaktivní a dotýkané části expozic, které budou sloužit pro pochopení, poznání a inspiraci, by se měly otevírat vzápětí po dokončení částečné rekonstrukce hlavní budovy.

S optimismem očekáváme ukončení stavební uzávěry v prostoru Masarykova nádraží a konečně snad i zahájení příprav na vybudování Železničního muzea – tolik potřebného a očekávaného – naše železniční sbírky si to jistojistě zaslouží a dovoluji si tvrdit, že i Evropa to předpokládá a očekává – vystavovat máme co a vystavovat to chceme a potřebujeme.

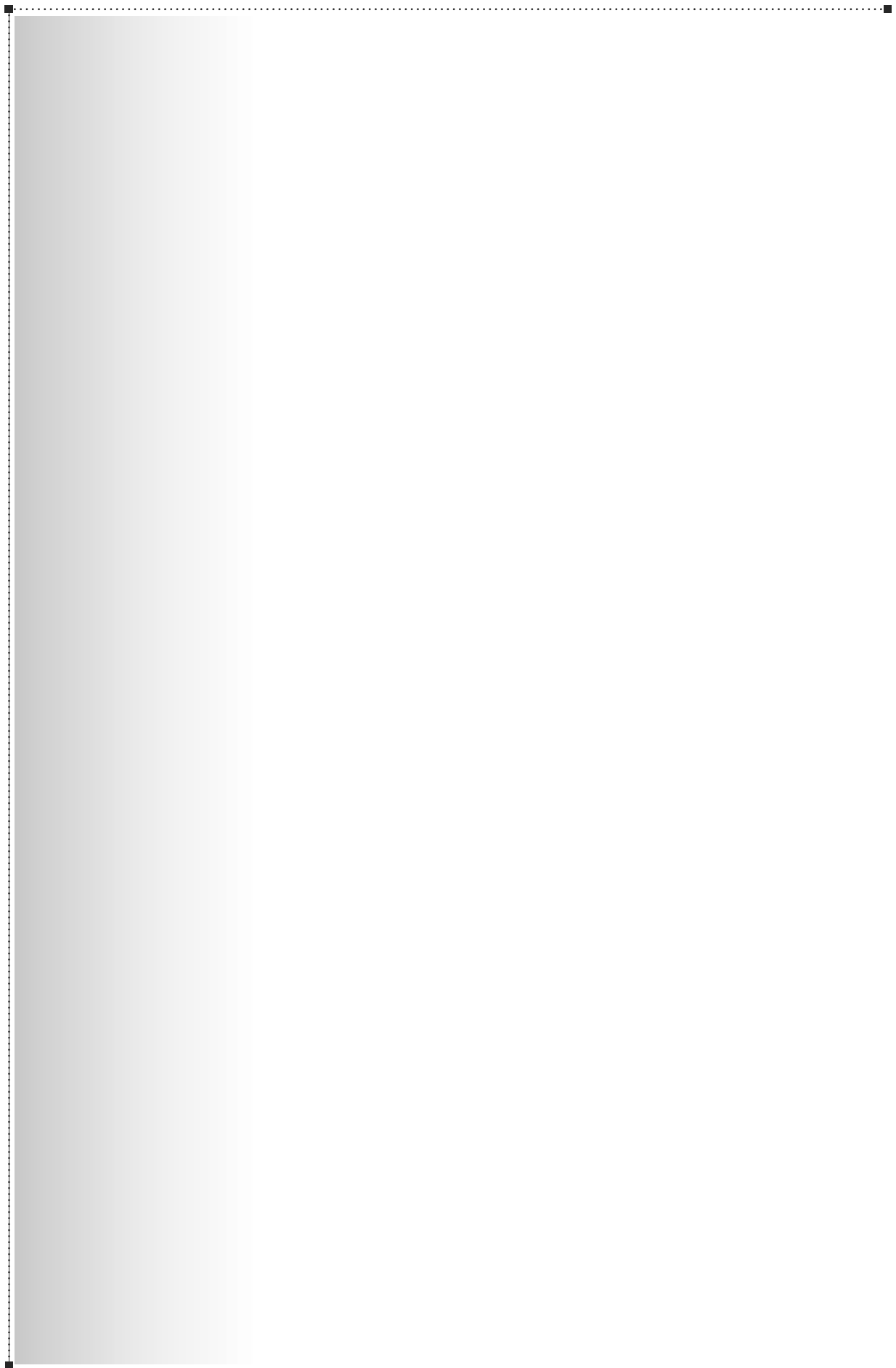
Muzeum by na základě nyní dokončované vize a koncepce rozvoje mělo začít měnit tvář směrem k moderní, interaktivní a dotýkané instituci, kde (téměř) všechny sbírky budou vysvětlovány ve svém principu, smyslu a využití. Budou inspirovat, bavit a podporovat technické myšlení a vzdělání. Snažíme se, aby muzeum nebylo zastaralé a zanedbané, otevřelo se, bylo pro návštěvníky vstřícné a zábavně vzdělávací.

Přestože je to jen pár řádků, myslím, že to není úkol malý.

A navíc: je to jen začátek! Cílem je smysluplné, živé a kvalitní muzeum, instituce, která se stále vyvíjí a zlepšuje.

Pokud se nám podaří tyto cíle naplňovat, má naše snažení smysl.

Tomáš Kupec

17. English Summary

National Technical Museum Annual Report 2004

Introduction

Tomáš Kupec, Director General of the National Technical Museum

We had great plans, and we began reconstruction of the main building and construction of the new depository. But after the Supreme Audit Office found incorrect use of funds from the state budget by individual Ministries, work came to a halt. Despite this there was much success – the drying department began operation and in the opinion of experts at home and abroad we have a world-class department in the museum. We started work on the newly constructed department for restoration and conservation of three-dimensional items affected by the floods. Thanks to the support of the Minister of Culture, Pavel Dostál, we succeeded in completing reconstruction of the roof over the transport hall.

Building alterations

Reconstruction of the main building of the National Technical Museum

The National Technical Museum building in Letná is one of the most successful examples of modern museum building in the Czech Republic. Its roots go back to the early twenties of the last century, when the decision to construct it was taken. In the mid-1930s, after putting together the necessary resources, a public architectural competition was announced and the winner was Prof. Dr. Arch. Milan Babuška. Construction was begun in 1938 and completed in 1942. The artistic, architectural and planning qualities are expressed by entry of the building in the Central List of cultural monuments as a listed cultural monument building under reference number 41213/1-1959.

In May 2001, the Czech Ministry of Culture allocated special capital expenditure funds amounting to 85 million. Still in this year a tender was conducted for a project manager and in 2002 a digital survey of the building and performance of all the required technical investigations followed. When this preparatory phase was completed, selection of a designer took place, which was the AR 18 Němec Žilka architects studio. A substantial part of all project designing work was undertaken during 2002.

At the beginning of 2003, a comprehensive implementing project was completed and a building permit was issued. Průmstav a.s., which was selected on the basis of a public tender, began construction work at the end of May. Construction began with alterations on the first, second and third floors of the south-west wing, where it was first necessary to demolish all non-original and non-functional construction elements, including all utilities and unrepairable windows. After removing the ballast of many years, construction of new areas was started here.

New exhibition areas are being created on the third floor, which will house the architecture and construction exhibitions. Offices for the curators of the architecture and construction collections and reading rooms for researchers are also provided here. The second floor of the building will be used for a modern interactive exhibition of the Science Centre type. In addition to this, there will also be offices for the history of technology archive and an archive reading room. The first floor area is fully utilised by insertion of steel mezzanine construction, which is designed for storage systems for housing archive records. A safe deposit room for selected museum stock and a refrigerated depository for collections based on photographic materials are also located here. Fully air-conditioned areas will be constructed here for history of technology archives and architecture archives. At the end of 2003, comprehensive fittings

consisting of movable shelving and display cases for drawings were installed here. By the end of 2003, CZK 29 million had been invested.

In 2004, construction was extended to the 1st basement, where after demolition of construction elements, additional exhibition areas were created and a much needed restaurant for NTM visitors was included. In April 2004, financing of the project was halted by the Czech Ministry of Culture in view of a finding of the Supreme Audit Office relating to provision of financial resources for reconstruction from what is termed the restitution compensation fund. In view of this, Průmstav a.s. halted building work in July 2004 with ca 60 % of the reconstruction still in progress. In view of the fact that it was not clear when it would be possible for the Czech Ministry of Culture to renew financing of the project, Průmstav a.s. decided to withdraw from the contract in December 2004. The areas where work was in progress and not completed were conserved, closed and handed back to the NTM. This situation has substantially restricted the NTM's activity, for two exhibition halls, the metallurgy and acoustics exhibitions are closed, there is only one WC available for the public in the whole building and so on. Right at the end of 2004, the NTM was informed by the Czech Ministry of Culture that in view of limited financial resources it was possible to renew reconstruction work from 2006.

The depository in Čelákovice

Ministry of Culture confirmed allocation of specific capital expenditure funds for constructing a depository building in Čelákovice amounting to CZK 87 million. Introductory project design work was started in advance in 2000, when a project designer was selected on the basis of a tender (ARN Studio s.r.o.).

In April 2004, erection of the shell construction from reinforced concrete prefabricated panels was completed. In the same month, however, the Czech Ministry of Culture halted financing of the project in view of a finding of the Supreme Audit Office relating to provision of funds for construction of the hall from what is termed the restitution compensation fund. In view of this, Unistav a.s. halted building work in September 2004 after completing roofing of the building, with ca 40% of work on the building still in progress. In view of the fact that completion of work in progress on this building was designated as a priority by agreement with the Czech Ministry of Culture, renewal of financing was confirmed for 2005. In view of this, Unistav a.s. recommenced building work in December 2004 in view of the climatic conditions, and the forecast date for completing construction was postponed to October 2005.

Collections

Work with collections was determined in 2004 as well by the need to deal with the results of the flood which seriously damaged the National Technical Museum's Invalidovna depository in Karlín in August 2002. The need to remedy the damage in stages will affect all NTM activity for a number of years to come. This situation, which has had an unfavourable effect for a long time on conceptual work in creating collections and development of the museum, has been made even worse by the halting of building work on the reconstruction of the main NTM building and the construction of a new depository in Čelákovice in progress, because this has prolonged the use of a large number of makeshift premises in which collections have been placed in the last year as a result of the building work, without the possibility of proper physical administration and use.

Positive features, which clearly deserve to be recalled and appreciated in this situation, include development of conservation and restoration of collections damaged by water. Here there were major changes in 2004 in terms of the professional nature and the volume of work, both for material items and archive records. This was done with the help of substantial state support from

the special flood fund and also a number of sponsors, mentioned elsewhere in this annual report.

Conservation and restoration of collection items

Systematic conservation of items in the 3D collection, assembled after the flood on the site of the future Railway Museum, was begun there, after the most necessary alterations had been made to the premises, by restoration staff of NTM workshops, whose number was increased by bringing in new specialists. This resulted in more than 600 medium-sized items, such as electrical motors, driving, textile, printing and other machines being treated in all respects and placed on pallets ready for transfer to new premises. Part of the collection from the depository in Hřešihlavy, which is to be vacated when construction of the depository in Čelákovice is finished, was also included. This is a remarkable achievement given the unfavourable conditions, which will have to be repeated in 2005, so that the collections are completely ready for transfer.

Let us remember that work on conservation of 3D items in our own workshops was limited in the past and priority given to activities relating to setting up the drying room for frozen documents.

Collection items from the following sectors have been restored:

Architecture and the Construction Industry, Chemistry and the Food Industry, Cartography, Railway collections, Transport collections, Metallurgy, Photography Equipment and Industrial Design.

Drying out frozen archive records

The drying room which functioned in 2003 in makeshift premises in the basement of the main museum building was closed at the end of 2003. The new premises for drying frozen archive records were opened on 5 May 2004. A total of 13 cubic metres of frozen material were processed between May and December 2004.

Important acquisitions for the museum's collections

A Letná carousel, an Orion F58A motorcycle from 1928, a Premier S20 motorcycle from 1929, a Jawa Minor car from 1939, a set of geographical atlas, a Müller map of Bohemia, a gramophone in a clock, a collection of railway tickets between 1860 and 1940, a centre lathe, a WIKOV gas combustion engine, a FALZ & WERNER reproduction camera, a WESTINGHOUSE cooker, a Flu lamp, a Heyrovský polarograph, and a set of equipment from the Barrandov film special effects studio.

Digitalisation of collections

The National Technical Museum succeeded in setting up a digitalisation office in 2003, the task of which is gradually to re-format collections of an archive nature which are more fragile and at risk. At the end of 2004 it already contained a database of 16,000 digitalised documents and also a smaller number of historical items in book form (a total of approx. 25,000 pictorial files, 11,000 of these in 2004).

All documents are kept centrally after digitalisation and can be partially accessed on the relevant data application and also have multiple back-up (there are several back-up copies of digital records – 2 on CD-R or DVD-R and also on SDLT tapes). In future years the application is also to be available on the Internet.

Research centres

In 2004, a total of 1203 researchers, 35 from abroad, studied in the NTM. 802 Czech researchers and 25 from abroad visited the library, 356 Czech researchers and 4 foreign researchers visited the history of technology and industry archives, and 45 domestic and 6 foreign researchers the architecture archives.

Scientific and research activity, grants

In 2004, the NTM undertook the following grant-aided projects: Czech technology against the background of world development (Czech Ministry of Culture - MK00002329901), Making a non-formatted catalogue of the National Technical Museum's library available as part of the Visk 5 - Retrokon programme (Czech Ministry of Culture - 342/2004), Collection of hand-written memoirs in the NTM Archive (GA ČR, No. 409/03/0024), World View Network - Forming a view of the world (EU - Culture 2000, 2001-2923/001-001 CLT CA3A), SCALEX - virtual museum (EU - IST-2001-35103), Lighting in NTM collections (Czech Ministry of Culture No. RK 04 P 03 OMG 019).

Conferences, seminars and teaching activities

In 2004, 17 conferences, seminars and workshops were held in the NTM. Some of the most important of these were Collections on the Computer (27 - 28 April, a two-day seminar, which dealt with digital processing of collection items in museums, archives and libraries), Science at the Beginning of the Scientific Revolution (23 - 26 June, an international conference, part of the World View Network project), Memoirs and reminiscences as a historical source (20 - 21 October) and White Houses do not always have to be white - the Vila Tugendhat (11 November, a conference held on the occasion of the Vila Tugendhat exhibition).

A total of 27 lectures, guided tours and other events were prepared for school groups in 2004.

Editions and publications

NTM published a total of 10 books in 2004. The most important publication was the book Johannes Kepler: Sen neboli Měsíční astronomie (Dream or Lunar Astronomy), which the National Technical Museum published in cooperation with the publishing house Paseka; it was placed third in the Scientific and Professional Literature competition, The Most Beautiful Book of 2004, which is announced every year by the National Literature Memorial.

Presentations

Short exhibitions

In addition to its permanent exhibitions, the museum offered a whole range of short exhibitions last year. Three of these began in 2003, x of its own exhibitions were opened and y exhibitions taken from other institutions. Not all NTM exhibitions were on display in the museum building. The exhibition of the year was the THE IRON exhibition, which was not only the biggest and longest but also received the most visitors.

The following exhibitions were held:

NAMESAKES OF INTERNATIONAL UNITS

100 YEARS OF HARLEY-DAVIDSON MOTORCYCLES

100 YEARS OF THE ACTIVITY OF THE JOSEF, MARIE AND ZDENĚK HLÁVKA FOUNDATION

THE IRON

VILA TUGENDHAT

RESEARCH INTO THE SOLAR SYSTEM

10 YEARS OF THE ENVIRONMENTALLY FRIENDLY PRODUCT IN THE CZECH REPUBLIC

MAPS YESTERDAY AND TODAY, 50 YEARS OF PRAGUE CARTOGRAPHY 1954 - 2004

ARCHITECTURE ALONG AMERICAN HIGHWAYS

THE ŠKODA ENVE CAR CONCEPT

CZECHOSLOVAK ELECTRICAL APPLIANCE DESIGN 1950 - 1980

OTAKAR DIBLÍK [DESIGNER]

HISTORY OF ELECTRICAL ENGINEERING

Other programme and presentation activity

In addition to guide services in Czech, English, German, French and Russian, which are used mainly by school groups, other programmes were prepared for visitors to the museum.

1 January – 14 March 2004 – accompanying programme to the 100 years of Harley-Davidson Motorcycles exhibition

6 April – 30 May 2004 – accompanying programme to the Jiří Bouda and railway exhibition

2 May 2004 – Spring in Museums – HISTORY and STORIES

18 May 2004 – International Museums Day

21 May 2004 – 160th anniversary of the invention of the telegram

1 June 2004 – International Day of the Child

5 June 2004 – 1st Prague Museum Night

8 September 2004 – MOBILE ARCHITECTURE – Australian experience

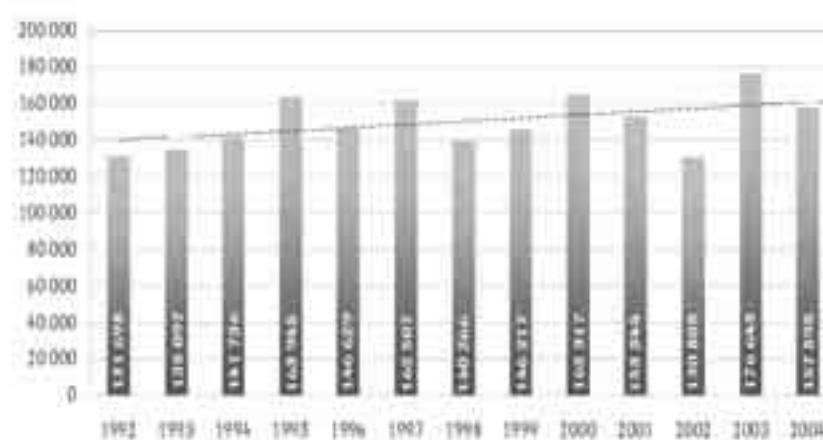
3 December 2004 – A mine come to life

16 December 2004 – Vila Tugendhat

Visitors

In 2004, a total of 157,595 visitors visited the museum. Though this was a fall after the 35 per cent rise in 2003, it was also 3% above the average of the last ten years. There are two main reasons in particular for the reduction in visits of 11% compared with 2003. Visits in 2003 were significantly influenced by the „World of Kinder Surprise 2003“, which alone attracted ca 30,000 visitors more than the long-term average. From this point of view the number of visitors in 2004 was certainly not bad, particularly when we take into account the closing of the Ore and Coal Mine, Metallurgy and Telecommunications exhibitions as a result of the partial reconstruction of the museum – which is therefore the second main reason for the fall mentioned.

Visits to the NTM from 1992 to 2004

Buildings administered by the museum

In 2004, the NTM had the right to use the following properties: the main NTM building, Kostelní 42, Letná, Prague 7, the Depository site at Čelákovice – Záluží, Praha – východ (Prague East) District, The Warehousing Building at Stehelčevy, Kladno District, the Hřešihlavy Depository building in Rokycany District, the Praha – střed (Central Prague) Railway Museum, the former DKV Masarykovo nádraží (The Masaryk Railway Station), and the Vítkovice recreation centre building in Krkonoše, Semily District

Minimum maintenance work was carried out to these properties in view of the budget funds available for this area. NTM capital expenditure in 2004 included the construction being undertaken of the depository hall in Čelákovice and continuation of the partial reconstruction of the main building, which was suspended for a long period in the third quarter of 2004.

Finance and assets

Financial management

The contribution from the state budget covers long-term only changes in standard pay rates, energy costs and partially purchase of collection items for the National Technical Museum.

Capital expenditure is covered by a separate contribution. The greatest problems in 2004 were suspended financing of the capital expenditure projects of Partial Reconstruction of the Main Building and Construction of the Depository Hall in Čelákovice. This delay, when invoices amounting to ca CZK 45 million were not paid until the end of 2004, caused the general supplier for the Partial Reconstruction of the Main Building to withdraw from the contract and a delay in implementing Construction of the Depository Hall in Čelákovice for ca six months. The NTM still owed contractors ca CZK 60 million in the third quarter of 2004 and capital expenditure funds of ca 45 million were not released until the final quarter, and the NTM still owes building contractors ca CZK 15 million. The lack of funds for capital investment and the consequent stop on construction declared for the area in question was the reason for long-term suspension in June of all work on the Railway Museum project.

The contribution to cover the purpose-oriented costs allocated to the National Technical Museum has failed to keep up with inflation for a long time, at least since 1998. This means that the purpose-oriented costs are not fully covered. Other operating costs and other pay items are therefore covered by what are termed non-budget funds, grants, donations or rents. Purpose-oriented costs were paid depending on the specific grants which the museum receives during the year and so drawing on specific funds is regularly postponed to the 3rd and 4th quarters. Expenditure for individual quarters: I. 20%, II. 20%, III. 25%, IV. 35%.

Wage costs in the standard pay rates field are covered by law, and the amount of funds allocated does not make it possible from 2004 to meet the sixteenth category wage table applicable.

Of the budgeted number of 143 full time equivalent job positions the actual average full time equivalent position for 2004 was 129 staff, which is regularly reflected in lack of capacity for some of the museum's activities.

Overall, non-budget funds (ie not from the state budget - from the Ministry of Culture) were allocated to the museum's budget for 2004 in particular for restoration of collection items and setting up the drying room, including ensuring its operation for remedying damage after the 2002 flood.

Flood damage was remedied to the following extent:

restoration of 14 architectural models	CZK	790,000
restoration of 19 machines from various collections	CZK	1,157,000
restoration of 11 motors and dynamos	CZK	740,000
restoration of 10 machines from the mechanical engineering collection	CZK	1,278,000
costs for storing archive records in freezers	CZK	750,000
operation of the drying room	CZK	750,000
costs of conserving three-dimensional items	CZK	600,000
total	CZK	6,065,000

Other non-budget sources of income were joint projects in the EU. The National Technical Museum received two subsidies due to its participation in programmes of international institutions, the SCALEX project (CZK 469,000) and World View Network (CZK 137,000). Funds received from abroad were used in compliance with agreements with foreign partners.

The National Technical Museum does not perform its own business activity. Even despite unfavourable external economic development, the museum's finances were successfully maintained in a satisfactory position, ie it broke even.

Museum staff in 2004

The average full time equivalent position in 2004 was 129 staff, of whom 52 were female. The average number of staff on records was 153, 60 of these female. Compared with the previous year, the proportion of staff with university education (54 persons) rose, and also more staff enhanced or extended their qualifications by further study (8). Management also supports other forms of professional and personal growth – specialist seminars, study visits, language courses and so on – in all nearly 80% of the professional staff attended this type of training in 2004.

In 2004, the NTM gave employment contracts to a total of 13 new secondary school leavers and university graduates.

A word in conclusion

Tomáš Kupec, Director General of the National Technical Museum

We have big plans for future years and are full of optimism.

The basis is the building. We are hoping to continue reconstruction of the main building and opening new areas for exhibitions and displays, and complete work in progress on the depository in Čelákovice and preparation of a study for another much needed depository. We have begun to prepare for the possibility of constructing a new building in the garden of the museum. In connection with reconstruction of the main building, difficult removal and transfer of collections certainly awaits us.

The museum should, on the basis of the now finalised vision and concept of development, start to change its appearance towards a modern, interactive and contact institution, where (almost) all collections will be explained in principle, sense and use. They will inspire, attract and support technical thinking and education. Our attempt is for the museum not to be old fashioned and shabby but open and friendly and enjoyably educative for visitors. Although these are only a few lines, it is no small task. And furthermore: this is only the beginning! The aim is a museum of great meaning, alive and high quality, an institution which is constantly developing and improving.

If we succeed in achieving these aims, our efforts will not be in vain.

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM, KOSTELNÍ 42, 170 78 PRAHA 7
VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2004

REDAKCE: JITKA ZAMRZLOVÁ
OBRAZOVÉ PŘÍLOHY: ARCHIV NTM

ISBN: 80-7037-142-0

© NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM 2005